National Library 55253
Gen. Acquisitions
OTTAWA, Ont. K1A
L
National Library
Bibliothèque Nationale
JUIN JUNE 21

VABA EESTLANE

registration number — 1089.
Second class mail

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 44 (3061) XXXIII aastakäik | Teisipäeval, 12. juunil 1984 — Tuesday, June 12, 1984 | Üksiknumbri hind 70 senti

Leedu dissident „kadunud"

Leedulased apelleerivad Rahvusvahelisele Punasele Ristile

Ameerika-leedulaste New Yorgis asuva organisatsiooni „Lithuanian Information Center'i" ehk „Leedu Informatsioonikeskuse" poolt 31. mail väljasaadetud pressiteate kohaselt on teatud ringkonnad okupeeritud Leedus (kes soovivad jääda anonüümseteks) hiljaaegu saatnud tungiva apelli Rahvusvahelisele Punasele Ristile, et see alustaks järelpärimisi tuntud vangistuses viibiva leedu dissidendi Viktoras Petkuse praeguse tervisliku seisundi ja kinnipidamise koha asjus.

Petkus't on pikemat aega peetud üheks Leedu rahvuslike- ja inimõiguste liikumise kõige tähtsamaks vaimseks juhiks. „Leedu Informatsioonikeskus" kirjutab, et tema kohta ei ole olnud teateid juba rohkem kui kuus kuud. See on tekitanud muretundeid nii Leedus kui ka läänes 55-aastase vangi saatuse üle.

Pärast pikaaegset sekeldamist võimudega anti lõpuks möödunud aasta detsembris Petkuse abikaasale formaalne õigus külastada oma meest vangistuses.

Kuid Permi piirkonna sunnitöölaagrite administratsioon ei lasknud tal selle peale vaatamata kohtuda oma mehega, pärast seda kui ta oli oodanud juba kolm päeva Kuchino's asuva sunnitöölaagri juures.

Seda sammu ei põhjendatud mingil viisil sealsete võimude poolt Petkuse abikaasale, kirjutab New Yorgis tegutsev „Leedu Informatsioonikeskus." Ta ei ole saanud oma mehelt ühtegi kirja enam kuue kuu jooksul. Dissidentlikud ringkonnad Leedus on mures, et põdura tervisega Petkus on ehk juba surnud või on veetud mingisse uude, omastele ja kaaslastele teadmatusse asukohta.

Pärast pikki aastaid, millede jooksul Petkusele keelduti vangilaagrite võimude poolt andmast rahuldavat arstiabi, lõigati lõpuks 1982. aastal tema näolt pahaloomuline kasvaja. Tema silmanägemine on tublisti kannatada saanud vangilaagrites veedetud aastate jooksul.

Püüdluses veelgi rohkem isoleerida Viktoras Petkus't on vangilaagrite administratsioon teravalt piiranud tema kirjavahetuse õigusi. Informatsiooniallikad, kes on lähedal tema perekonnale seletavad, et Petkus'el ei ole lubatud kätte saada pakke juba enam kui kaks aastat.

Enamus temale välismailt saadetud kirjadest tagastatakse saatjaile, tuntud ja võltsitud märkusega, et adressaat on tundmatu.

Tema enda mõtterikkaid kirju on aastate jooksul tihti konfiskeeritud nende väidetud nn. „ideoloogiliselt ohtliku sisu" tõttu, nenditakse „Leedu Informatsioonikeskuse" pressiteates, mis nagu öeldud, kannab 31. mai kuupäeva. On teada, et Petkus'e kong otsiti läbi aastal 1982 ja kõik tema märkmed, kirjavahetus ning artiklite käsikirjad konfiskeeriti ja hävitati.

Petkuse praegune karistusmäär on juba kolmas mis on temale väljamõõdetud poliitiliste-usuliste süüdistuste alusel. Teismelisena vangistati Petkus 6-eks aastaks katoliikliku noorsootöö eest. Mõni aasta pärast vabanemist arreteeriti ta uuesti aastal 1957 usulise kirjanduse levitamise tõttu ning mõisteti kaheksaks aastaks vangistusse.

Leedu Helsingi järelvalve rühmitus asutati a. 1976 Petkus'e eestvedamisel. Tema oli see kes teatas tookord selle rühmituse asutamisest lääne ajakirjanikele akadeemik Andrei Sahharovi korteris Moskvas.

Balti rahvastele eriliselt kurikuulsal kuupäeval, Molotov-Ribbentropi pakti aastapäeval, 23. augustil 1977 arreteeriti Petkus kolmandat korda N. Liidu julgeolekutöötajate poolt.

Teda süüdistati nõukogude-vastases agitatsioonis ja propagandas. Tema kohtuprotsess Vilniuses leidis aset täpselt ajal, kui Läänes paremini tuntud vene ja juudi dissidentide Anatoli Shtsharanski ja Aleksadr Ginsburgi omad Venemaal. Petkus'ele mõõdeti välja ränk karistus: kolm aastat vanglat, 7 aastat erilise rezhiimiga sunnitöölaagrit ja viis aastat pagendust. Vanglas olid Petkus ja Shtsharanski vahepeal kongikaaslasteks.

Möödunud aastal ühines Petkus koos eesti poliitvangi Mart Niklusega sunnitöölaagris, olles Ukraina Helsingi järelvalve rühmitusega. Samalaadne Leedu grupp lakkas eksisteerimast siis kui möödunud aasta detsembris suri Leedus eakas Ona Lukauskaite-Poshkiene, kes oli selleks ajaks ainukene Leedus viibiv ja mitte-vangistatud rühmituse liige. Teised olid kas vangistatud või emigreerunud. Üks grupi liikmetest oli surnud loomulikel põhjustel, kuna teine jälle mõrvati kahtlust äratavates tingimustes.

Kolmandat aastat järgemööda on Ühendriikide riiklik Euroopa Julgeoleku ja Koostöö Komisjon tänavu nimetanud

Viktoras Petkuse koos veel kolme N. Liidu võimude poolt vangistatud inim- ning rahvuslike õiguste eest võitlejaga Nobeli rahupreemia kandidaatideks.

Põhjendusena tõi see USA nn. Helsingi Komisjon esile asjaolu, et need neli meest on rahumeelselt üritanud edendada Helsingi Lõppaktis väljendatud inimõiguste põhimõtteid.

Vana Andrese koguduse muusikaõpingute stipendiaadid, vasakult Linda Norheim ja Ingi-Mai Loorand.

Läänеriikide majanduskonverents

USA ei andnud järele madalamate intresside nõudmisele

LONDON — Maailma seitsme rikkama tööstusriigi juhid kohtusid Londonis kohe pärast Normandia invasiooni mälestustseremooniat. Päevakorras oli muude hulgas arengumaade 820 miljardi dollari suuruse võla küsimus, kartus, et kõrgemad USA intressid võiksid mineerida maailma majanduse. Muude tseremoniaalsete tegevuste kõrval oli just see viimane peaküsimus, kuna riigid leidsid, et nende peamised raskused olid president Ronald Reagani majandus poliitikast põhjustatud.

Kuid USA president keeldus oma intressimäära alandamast, küigi seda meeleheitlikult palusid Kanada, Inglismaa, Prantsusmaa, Lääre-Saksamaa, Itaalia ja Jaapan.

President lubas sliski, põhjendamata millisel ajel, et intressid võivat langeda sügisel.

Muude küsimuste all arutleti nende seitsme riigi ühiseid demokraatlikke väärtusi,

suurenenud ohukollet Pärsia lahe sõjas Iraani ja Iraagi vahel ning rahvusvahelist terrorismi.

Viimasel päeval avaldatud kommünikees rõhutati ühist huvi asjus nagu tuumarelvade levimine ja vajadus vähendada Ida-Lääne vahelist pinget. Viimane punkt meeldis Kanada peaministrile Pierre E. Trudeaule, kes oli lasknud ringi käia ettepaneku deklaratsiooniks, mis soovitas Idale saata sõnumit rahukampaania vaimus, ilma et selles oleks süüdistatud Moskvat vahekordade pidevas halvenemises viimasel paaril aastal.

Ajaks kui see deklaratsioon avaldati oli kesk-Londoni tänavaile

kogunenud ligi 100.000 tuumarelvade vastu protesteerijat,

kellest tosinaid veeti teelt ära kui välisriikide pead olid teel Lancester House'i.

See rahvusvaheline konverents oli Kanada peaminister Trudeaule viimane oma peaministri ametikohal. Kui temalt küsiti, mis ta hakkab nüüd tegema, vastas ta, et esialgul mitte midagi. Trudeau lahkub peaministri kohalt 29. juunil.

Iraagi tankid veerevad frondile

KUVEIT — Iraak saatis möödunud laupäeval sadu N. Liidus valmistatud tanke oma lõunafrondile Iraani vastu „ettevaatusabinõuna" teateile, et Teheran on plaanitsemas suuremat rünnakut käesoleval nädalal (arvatakse et reedel) Iraagi vastu, millest võtavad osa 500.000 sõdurit.

Bagdadis asuvaist diplomaatlikest allikaist on kuuldud, et N. Liit saatis kohale ka teadmata arvu raskeid pommilennukeid ja õhult merele tulistatavaid rakette.

Uute relvade saamine võivat seletada Iraagi äsjaseid ähvardusi Iraani õliterminaalide hävitamiseks Kharg saarel,

kui Iraan keeldub rahuläbirääkimiste alustamisest või kui nad alustavad uut maavägede ofensiivi.

Kahesuunaline rünnak võivat ühelt poolt suunduda põhjarindele, kuna samaaegne teine ofensiivi haru juhitakse Basra sadama vastu Iraani ja Iraagi piiri läheduses.

Samal ajal on Iraagi sõjalennukid rünnanud Türgi õlitanklaeva ja süüdanud selle põlema umbes 80 km kaugusel Kharg saarest. Seekordne ohver on Türgi 153.000-tonnine tanklaev Buyuk Hun, mis oli alles teel õliterminaali.

Rahutused Indias

Sajad inimesed on surma saanud möödunud nädalal Indias toimunud religioosseis verevalamisis sikhide ja valitsusvägede vahel. Vähemalt 700 sikhi ja tosinaid sõjaväelasi on oma elud kaotanud ägedais, tihti kuni käsitsivõitlusis, kui India tankid tormasid Amritsari pühale Kuldsele templile.

Surmasaanute hulgas oli Jarkail Singh Bhindranwale, lihtne sikhide jutlustaja, kelle surm on põhjustanud veelgi enam protesti kõikjal Indias ja on põhjustanud uusi surmajuhtumeid. Lihtsa radikaalse jutlustaja surm selles võitluses on talle andnud märtrikuulsuse.

Kuni 450 sikhi Kuldses templis panid tähele valitsuse korraldust alistumiseks, aga sajad teised on vandunud kuni surmani oma võitlust jätkata.

Sikhid olid oma pühamu muutnud relvastatud kindluseks, mille vallutamiseks pidi valitsusvägi kasutama tanke.

Ka teisi sikhide pühamuid rünnati sõdurite poolt, kellele oli sellekohase käsu andnud India peaminister Indira Gandhi.

Sikhid on nõudnud suuremat poliitilist ja usulist autonoomiat oma sektile ja kodumaad Punjabi põhjaosas.

Mitmed opositsiooniparteid ja enamus India meediast kiitsid peaministrit otsustava käsu andmise eest sikhide kauaaegse vägivallategevuse mahasurumiseks.

Aga möödukad sikhid hoiatasid, et kogu sikhide ühiskond on selle sammu tõttu muutunud radikaalsemaks.

Võitlused on põhjustanud vihaseid sikhide demonstratsioone teistes riikides. Nii on Kanadas olnud peagu igas suuremas linnas demonstratsioone, kus öeldakse, et „vere eest tasutakse verega".

Enne ESTO't

ALLIKAS

reedel, 15. juunil kell 8 õ. Eesti Majas

Esinevad „Positiivsed mehed"

Baar ☆ Suupisted

AINULT TAISEALISTELE

Moskva taastaks detente

MOSKVA — Kremlis öeldi möödunud nädalalõpul, et detentet võib taastada ja need, kes on sellele vastu „on rahva huvide vastu". Ametlikus Tassi agentuuri avalduses korrati N. Liidu positsiooni relvastuse kontrolli üle ja öeldi, et Moskva võivat kõigiga läbi rääkida, kes soovivad vähendada pinget maailmas.

Praegune ebanormaalne olukord maailma suhetes peab lõppema ja detente võib ja peab saama taastatud, kirjutas ametlik Tassi uudiste agentuur. Moskva olevat teinud mitmeid ettepanekuid, aga pole konkreetsete saavutusteni jõudnud, kuna USA on tahtlikult tekitanud takistusi.

Tass avaldas selle seisukoha vastuseks kuue riigi ühisele deklaratsioonile tuumarelvastuse üle,

mis oli avaldatud samaaegselt 22. mail Argentiina, Kreeka, India, Mehhiko, Tansaania ja Rootsi pealinnades.

Selles kutsuti suurvõimusid üles tuumarelvastuse katsete lõpetamiseks.

Kremli avaldus tehti ka päev pärast NATO välisministrite kohtumist USA-s, uuendades oma pakkumist konstruktiivseks Ida-Lääne dialoogiks.

Vahepeal on Ida-Lääne tüli sõjalise ajaloo üle intensiivistunud. Moskvas kolm N. Liidu ajaloolast, üks neist kindrali auastmes,

süüdistanud Läänt liitunute 1944. aasta invasiooni ülemängimises Normandil

ja ignoreerides venelaste sõjapingutusi.

SEEDRIORU SUVEHARJA PIDUSTUSED 7. juulil

KONTSERTAKTUS, VABAÕHU-TEATER, MÕTTELEND KODUMAALE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $51.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $65.—, poolaastas $35.— ja veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste küljel $4.75, tekstis $5.—, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Esimesed sada päeva

Sellest on nüüd möödunud ligemale sadakond päeva kui 72-aastane vana parteitegelane Konstantin Tshernenko valiti Moskvas N. Liidu kommunistliku partei peasekretäriks ja poliitbüroo juhiks — seega kõrgemaks võimukandjaks Venemaal ja allaheidetud riikides. Sellele tiitlile lisandusid hiljem riigikaitse nõukogu esimehe ja ülemnõukogu presiidiumi esimehe — läänemaises mõistes riigipresidendi — kõrged positsioonid, millega Tshernenko oli näiliselt oma võimu Kremlis kõigiti kindlustanud.

Kremli välist fassaadi vaadeldes jääb tõesti mulje, et seal kulgeb elu libedalt ja ladusalt, nagu see on minevikus alati pärast seda toimunud kui uus juht on suutnud oma võimu konsolideerida ja jalad kindlalt sadula jalustesse lükata. Nii kantakse N. Liidus paraadide ajal seljas peamiselt Tshernenko pilte ning ajalehtede esiküljed kubisevad „uudistest", millede eesmärgiks on ülistada Tshernenko riigimehe võimeid ning upitada ta esiplaanile teiste juhtivate parteitegelaste hulgas. Ja kui varem ajakirjanduses ja teistes massimeediumides tsiteeriti väljavõtteid Andropovi kõnedest, siis nüüd on need asendatud samasuguse vadaga, ainult selle erandiga, et ütlejaks ei ole enam Andropov vaid Tshernenko.

Tshernenko võimuloleku esimesed sada päeva ei ole praktiliselt siiski kuidagi lasknud välja paista, et N. Liidu etteotsa on kerknud mees, kellel on uusi ideid ja värskeid mõtteid, mis võimaldaksid riigis sisepoliitiliselt vajalike reformide rakendamist praegusest majanduslikust kitsikusest ja ummuksist pääsemiseks. Välispoliitiliselt on Tshernenko jäänud ummisjalu sõtkuma vanadele tuntud radadele, taotledes läänemaailma lõhestamist ning ameeriklastelt ja teistelt lääneriikidelt ähvardustega kontsessioonide väljapressimist.

N. Liidu relvavõimsuse propageerimiseks on Tshernenko võimuloleku ajal korraldatud suuri sõjalaevastiku manöövreid Põhjameres ja Atlandi ookeanis, alustatud suureskaalalist ofensiivi Afganistanis ja torgatud oma sõrmed sügavamalt Kesk-Ida probleemidesse. Euroopasse püstitatud keskmise lennuulatusega rakettide küsimuse lahendamisel on Tshernenko näiliselt sama järeleandmatu nagu Andropov ning ta lükkas külmalt tagasi Washingtoni ettepanekud Euroopas asuvate konventsionaalsete sõjaliste jõudude vähendamiseks ning keemiliste relvade keelustamiseks. Silmatorkavalt suure tagasilöögi osaliseks sai ta Hiinas, kus Ühendriikide president Reagan saavutas oma külaskäiguga niivõrd suure menu, et Kreml otsustas peaministri asetäitja Ivan Arhipovi ettenähtud külaskäigu Pekingisse määramata aja peale edasi lükata.

Viimasel ajal on ta nimi Läänes taas korduvalt esile kerkinud seoses Venemaa ja ta satelliitriikide eemalejäämisega Los Angeleses eeloleval suvel toimuvatelt olümpiamängudelt, samuti seoses Andrei Sahharovi ja teiste dissidentide tagakiusamise kampaania tõhustamisega N. Venemaal.

Kõik see laseb oletada, et Konstantin Tshernenko isikus on läänemaailmas tegemist erakordselt julma, järeleandmatu ja kommunistlikest doktriinidest põhjalikult läbiimbunud vastasega, kes ei ole valmis tuuma- ja konventsionaalse relvastuse alal kompromisse tegema ega koostööd otsima, vaid on jäänud truuks Kremli originaalsetele maailmavallutamise plaanidele.

Kuid kõige selle juures tuleb paratamatult küsida — kas see on Tshernenko, kelle plaanide ja ideede järgi praegu N. Venemaad juhitakse või on partei peasekretär ainult varjukuju, kelle selja taga seisavad teised mõjuvõimsad ja teotahtelised poliitikud, kes tegelikult nõukogude sise- ja välispoliitikat juhivad? Sellele küsimusele on raske vastata. Varasemad kogemused kinnitavad, et partei peasekretär on N. Venemaa kommunistliku võimustruktuuri juures erakordsete võimupiiridega isik, kelle võimukapatsiteet ulatub peagu diktaatorlike mõõtmeteni. Kuid Tshernenko puhul on tekkinud tõsine kahtlus, et praegune peasekretär, kes pealegi on füüsiliselt degenereerunud ja haigustest puretud mees, ei ole N. Venemaal siiski esimese viiuli mängijaks, vaid tooniandjateks on siin kaks mõjuvõimsat telgitagust jämedalt tahutud meest — kaitseminister Dimitri Ustinov ja välisminister Andrei Gromõko. Mõlemad on tuntud range liini pooldajad, mõlemad on paljudel juhtudel silma torganud läänemaailma vihkajatena ja mõlemad on kompromisside asemel alati pooldanud survepoliitikat ning nõukogude relvajõududega ähvardamist.

Tshernenko tagaplaanile jäämist ning Ustinovi ja Gromõko prominentset osa N. Liidu välispoliitika juhtimisel kinnitavad Ustinovi ähvardused Ühendriikide arvel ja Gromõko terav sõnavõtt Reagani hoiatamiseks Stokholmi konverentsi avamisel. On veelgi silmatorkavam, et Lääne-Saksamaa välisminister Genscheri äsjase külaskäigu ajal Moskvasse esines välispoliitiliste küsimuste arutamisel Tshernenko kõrval domineerivalt Gromõko, kes ei lasknud partei peasekretäril palju kõnelda ja segas talle isegi häbematult vahele. Tshernenko tundus komplitseeritud küsimuste arutamisel võrdlemisi abituna ja luges suure osa oma seisukohtadest paberilt maha, mis talle juba varem olid valmis kirjutatud. Ja lõpuks — Tshernenko oli see mees, kes kuni viimase momendini kinnitas, et N. Liit ei loobu Los Angelese olümpiast, kuid ometi lükkasid telgitagused võimud selle seisukoha lõpliku otsuse tegemisel ümber.

Kreml on alati olnud läänemaailmas suureks müsteeriumiks — isegi siis kui seal elu näib kulgevat normaalses rütmis. Ootamatusi ja üllatusi võib tulla sageli sealt, kust neid keegi oodata ei oska ja nende ootamatuste võimalused on seda suuremad, et Konstantin Tshernenko tundub vaatamata oma kõrgetele positsioonidele siiski kergekaalu-mehena, kes teatud kaalutlustel tegeliku võimupotentsiaali varjamiseks esiplaanile on lükatud.

K. A.

Karl Aun

Tähtpäevad Eesti lipu sajandi pikkusel teel

4. juunil möödus sada aastat päevast, mil 1884. aastal Otepää kiriklas pühitseti ja õnnistati esimene eesti sini-must-valge lipp Eesti Üliõpilaste Seltsi lipuna. 50 aastat hiljem tähistati seda sündmust vabas Eestis kogu rahva osavõtul. Nüüd 50 aastat hiljem vaatame nende sündmuste osa Eesti ajaloos sajandi kauguselt.

1884:

Lipu oli valmistanud Eesti Üliõpilaste Seltsile vilistlase dr. K. A. Hermanni abikaasa, Paula Hermann, omal algatusel kõos mõnede nooremate abilistega. Lipp anti üle Seltsi aastapäevaks või aastapäeval 7. aprillil, kuid ilma mingisuguse suurema tseremooniata, sest muidu oleks selle kohta teateid. Ilmselt aga paistab, et lipu pühitsemist ja õnnistamist peeti väga tähtsaks ja vajalikuks. Kas selline talitus tolleaegses Tartus kombeks oli, ei ole teada ja see ei ole üldsegi oluline. Põhjusi mispärast seda vajalikuks peeti ja seda tehti võime kõige paremini välja lugeda Otepääl toimunud pidulikust talitusest enesest. Tartus seda teha ei saadud, sest seal sini-must-valgega avalikult esinemine oli keelu all. Kõige kiuste tehti seda siiski Otepääl, ilma et Tartus valitsevatele võimudele see oleks olnud teada. Ametlikult sõideti Otepääle ja oldi sealse kirikuõpetaja, Seltsi vilistlase B. Sperrlingki, külalistena, kokku 24 Seltsi liiget, 16 üliõpilast ja 8 ülikooli lõpetanud vilistlast. Tartust sõideti ühiselt tolleaja kombe kohaselt esinduslikult, suures kaheksahobuse tõllas. Kaasas lipp, mida aga alles välja võeti ja lehvima lasti Otepää kirikutorni nähtavale tulekul, umbes 6 km. enne Otepääd. See oli reedel, 3. juuni õhtupoolikul.

Õnnistamise talitus Otepää kirikla suures saalis, toimus alles järgmise päeva, 4. juuni õhtul; vist peamiselt oodates Valga kirikuõpetaja ja Seltsi vilistlase Rudolf Kallase kohale jõudmist, kes pidas õnnistamise kõne ja talituse. Võiks küsida, et miks talitust ei peetud kirikus, kuid kui alamal täpsemalt jälgida talituse käiku, siis võibolla selgub see vastus ka sealt.

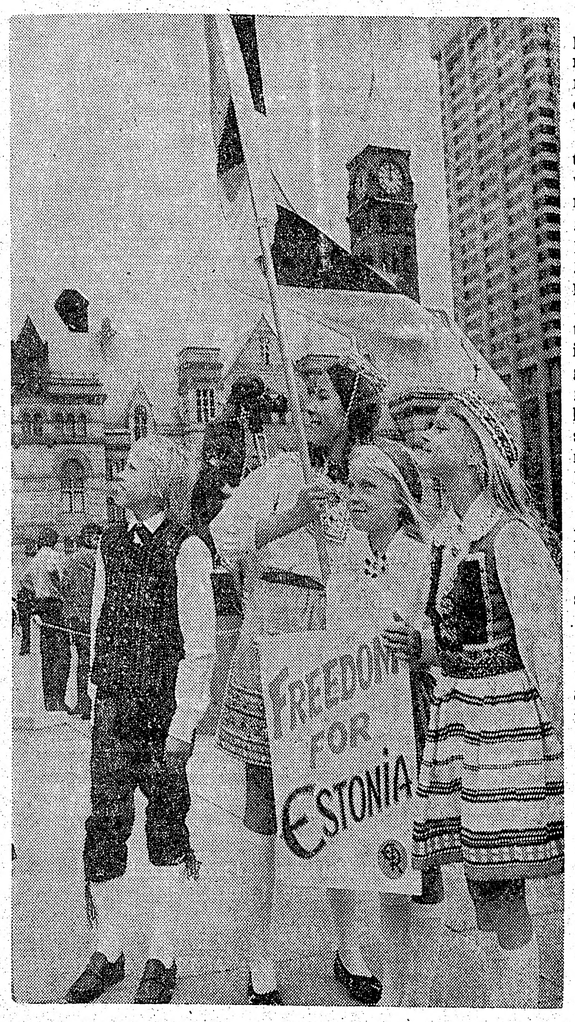

Eesti lipp on olnud rahvusliku elu sümboliks ja sisendanud pagulaseestlaste südameisse raugematut vabadusnõuet: VABADUST EESTILE! Pildil eesti noored lipuga Toronto raekoja ees Esimestel Ülemaailmsetel Eesti Päevadel.

Talituse kava oli juba Tartus kindlaks määratud ja koosoleku poolt kinnitatud, kuigi mõni sõnavõtt veel spontaanselt juurde tuli. Alustati Seltsi vilistlase dr. Mihkel Veske loodud isamaalise sisuga ühislauluga „Hellad vennad, astkem ette". Järgnes esimehe, arstiteaduse üliõpilase Peeter Hellati kõne, kes algas sõnadega: „Vennad, see tund on liiga püha, kui et mina ennast väärt küllalt võiks arvata, siin parajaid sõnu pajatada." Kõne keskel väitis ta muuhulgas, et „siin laskem meid ära tunda, et Eesti alandusel ots on tulnud" ja lõpetas sõnadega ühe teise Mihkel Veske laulu, „Vaigistage kõne kõmu", teisest salmist: „Isamaa, sa helde, püha, kuule meie palve iha, meid su hoidjaks pühitse". Selle järel lauldigi üheskoos „Vaigistage kõne kõmu", viis salmi, mille kestel toimus ka vennastus, lasti veinikarikas ringi käia. Ka sellele järgnes uuesti isamaaline laul, „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm", juba sellel ajal Seltsi tähtsamatel sündmustel tavaliselt laulduna, mis hiljem sai Eesti hümniks. ....

Võime tähele panna, et selle ajani pole üldse veel nimetatud ei Eesti Üliõpilaste Seltsi ega ka mitte lippu. Alles nüüd võtab Seltsi esimees lipu lahti ja annab selle vanamehe, usuteaduse üliõpilase Ch. Beermanni kätte hoida, kes nüüd ka lühidalt kõneleb värvide ja lipu tähendusest ning tänab lipu valmistajaid, keda muide ei olnud seal. Nüüd võtab maja peremees, vilistlane B. Sperrlingk, sõna „väga mõjukaks kõneks", nagu seda hiljem on meenutatud, soovitades, et see lipp alati lehviks „vaprate meeste ees". Järgneb ühislauluna „Me Jumal on üks kindel linn", mille kohta kroonika kirjutaja hiljem on öelnud, et seda laulu „vist harva seesuguse vaimustusega" lauldud on.

Alles nüüd järgneb vaimulik talitus Valga koguduse õpetaja Rudolf Kallase poolt. R. Kallast on peetud eesti kõigi aegade parimaks jutlustajaks ja see tema kõne kuulus kindlasti ka ühena tema paremate hulka. Kõne aluseks võttis ta 2. Moosese 7, 9, ja 10. salmi, mis kõneleb Aaroni kepist, mis Aaronile oli tema tugi, aga kui Aaron selle kepi ära heitis ja maha viskas, siis muutus see kepp surmavaks mürgiseks maoks. Nõnda olgu siis ka see lipp neile „eesti rahva poegadele" toeks ja kaitsjaks, kes talle truuks jäävad, muutugu aga mürgiseks maoks neile, kes temast taganevad. Sellepeale pühitses ja õnnistas ta lippu ja selle ümber seisjaid. Õnnistamise lõppedes lõi vanem vilistlane dr. Heinrich Rosenthal hõbedase naela lipuvardasse, kusjuures ta oma lühikese sõnavõtu lõpuks ütles: „Oleks Eestimaa ka täis kuradeid, meie lippu nad ei võida."

Kogu sündmus lõpeb, nagu juba Tartust toodud kavas ette nähtud, ühislauluga „Gaudeamus igitur".

Mitmed asjad torkavad silma. On ainult üks kiriklik laul — tuntud kui võitlus-laul. Teised ühislaulud kõik on tugeva isamaalise sisuga. On ka üliõpilashümn „Gaudeamus", kuid alles viimasena ja tundub, et see siiski pidi ka olema, sest kõik olid ju Tartu ülikooli kasvandikud.

Kogu sündmuse kestel Eesti Üliõpilaste Seltsi peaaegu ei mainitudki, ei kõneldud ka lipust kui Eesti Üliõpilaste Seltsi lipust ja suures osas selle sündmuse käigus ka üldse mitte lipustki. Kõneldi ja lauldi eesti rahvast, isamaast, eesti rahva poegadest, eesti vapratest meestest — ja pühitseti ning õnnistati lipp nendele, anti tõotus eesti rahvale ja EESTI lipule. Aga kuidas teisiti saigi see olla? Eesti rahva paleused, sihid ja eesmärgid olid ju Seltsi paleused, sihid ja eesmärgid. Aga seda oli vaja välja öelda, pühalikult välja öelda, tõotus sellele anda ning sellepärast oli lipu pühitsemine ja õnnistamine nii tähtis ja nii vajalik. See oli endiselt Eesti Üliõpilaste Seltsi lipp, kui ta läks uuesti tagasi Tartusse, aga ta siiski ei olnud enam endine lipp, see mis Tartust kaasa toodi, lipule kuulus nüüd igavene tõotus, mis oli antud eesti rahvale.

Võibolla siin öeldu aitab ka seletada miks ja kuidas sini-must-valge sai ajajooksul eesti rahvuslipuks ja siis ka Eesti riigilipuks. Selle ajaloolise käigu üle on palju kõneldud ja kirjutatud. Hiljuti on ilmunud ka sini-must-valge ajaloo uurija dr. Artur Taska mahukas, kaunis köites ja rikkalike illustratsioonidega raamat „Sini-must-valge 100 aastat".

Järgneb

Kommentaar

Pakiline töö

Leedulaste kuukiri ELTA (apr. 84) andmeil on Ühendriikide PBS (Public Broadcasting Systems) ja W. Averell Harriman Instituudi koostööl teoksil 10-ne tunnise televisioonisaate loomine Nõukogude Liidu kohta.

Projekti direktor Bert Patenande põhjendab filmi vajadust — ameeriklastel on väga puudulikud teadmised oma vastase Nõukogude Liidu ja venelaste kohta üldse.

Meie teame endistest kogemustest, mis seesugustest täiesti kiiduväärsetest ettevõtetest lõplikult realiseerub. Tuleb aina lisa Nõukogude propagandale ja kui see pole puht-propaganda, siis see on „Potjomkini" stiilis moonutis, mis tõe peidab selja taha. Kohe kerkib ka küsimus — kas ja kui palju näidatakse küüditamisi, miljonite omainimeste mõrvamisi, Katõni, gulaage, iseseisvate riikide vägistamist, genotsiidi jne. jne. Nõukogude 'holocaustide' kohta on ju üleküllaldaselt fakte ja tunnistajaid. Ja isegi nii tähtsaid, kui Trotski, Stalin ja Hrushtshov.

Film olevat mõeldud laiemale publikule ja üliõpilastele õppekava täienduseks. Seega nõuab see ülesanne sisult ja loojatelt ausust ja suurt vastutustunnet TÕEPARASE AJALOO nimel.

Meie peaksime otsima ja leidma rajad selle tähtsa loomingu juurde, enne kui hilja. USA haridussekretariaadi, filmikompanii ja instituudi kaudu, kõigi Nõukogudevastaste ühingute, ajakirjanduse ja eriti seesuguste kaudu, nagu on — Accuracy in Media jt.

Arvatakse, et filmi tegemiseks kulub kaks aastat — seega on meil aeg käes töö alustamiseks. ESTO-84 oleks organiseerimiseks hästi sobiv.

H. Riga.

ESTO-84 uudiseid

ORGANISATSIOONIDE LIPUD ESTO'I

Ülemaailmsetel Eesti Päevadel on olnud kombeks, et kõik organisatsioonid tulevad välja oma lippudega. Lippe kasutatakse mitmel juhul pidustuste kestel. Esiteks toimub lippude esitlemine juba avapäeval, mil lipud kogunevad avatseremooniaks Ontario Place'is, sisenedes „Centre Entrance" kaudu, kus lähedal on nn. Brigantine Dock. Sealt on lühikene maa Forumile kus avamine on kell 13.00.

Lipuvardad. Ülemere tulijad, kellel lipuvarraste toomine võib raskusi põhjustada, on võimalik saada neid kohapeal. Vardad on kerged, poleeritud alumiiniumist torud, läbimõõduga 1 toll, 8 jalga pikad (2,5 sm korda 250 sm). Varda otsas on pikergune „käbikujuline", nupp. Tavaline vardalipp kinnitatakse vardale, varrast pistes läbi värvli, mis selleks lipu otsa õmmeldud. Värvli puudumisel tuleb kasutada sitkeid paelu või mitte väga jämedat nööri. Vardas pole aukusid, kuid neid on võimalik sinna teha, kui aegsasti teatatakse varda soovist ja kui suure vahemaaga tuleb augud puurida. Oodatakse 150 lipu saabumist.

VALITSUSE TOETUSI

Kanada ametiasutused on igati sõbralikult ja abivalmilt kaasa aidanud ESTO-84 ürituste korraldamisele ja reklameerimisele. Raha on raskem saada. Senini on toetust saadud Föderaalvalitsuse Mit-

(Järg lk. 3)

USA kaitsekulude eelarve 284 miljardit dollarit

WASHINGTON — USA seaduseandjad on kinnitanud rekordilise 284-miljardilise kaitsekulude eelarve 1985. aastaks, mis siiski aeglustab president Ronald Reagani püüdlust relvastuse suurendamiseks. Seadluses on punkte, mis peaks ka N. Liidus õhutama relvastuse suurendamise aeglustamist ja alustama uuesti tuumarelvastuse kontrolli üle läbirääkimisi. Demokraatide enamusega Kongress võttis vastu valitsuse strateegilisest relvastussüsteemist enamuse, kaasaarvatud B-1 pommitaja, aga vähendas MX tuumalaenguga rakettide arvu soovitud 40-lt 15-le. Keemiliste relvade valmistamine lükati 15 aastat edasi.

Uued sõjalaevad uputatute asemele

NEWCASTLE — Inglismaal alustati kahe sõjalaeva ehitamisega kuninglikule laevastikule, mis peaksid asendama Falklandi sõjas uputatud HMS Coventry ja HMS Sheffield'i. Laevad lähevad maksma 181 miljonit dollarit kumbki ja lastakse vette 1985. aasta sügisel. Mõlemad on relvastatud mitme raketisüsteemiga, nende hulgas Prantsusmaal tehtavad Exocet-raketid, millega uputati Sheffield koos 20 mehega.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

16. ja 17. juunil
dr. A. Rebane, tel. 461-6383

23. ja 24. juunil
dr. H. Tari, tel. 922-3824

Hans Mereti raamat ilmus

Hans Mereti „Teremi jutustus „Estonia" mässust, sõjast, Berliinist, KZ-laagrist ja muust" on ilmunud. 272-leheküljelises raamatus autor alustab mälestustega Narvast, vaatleb pikemalt asjaosalisena kurikuulsat „Estonia mässu" ja selle kohtukäiku, kus Eesti Vabariigi loomisel tähtsat osa täitnud kõrgemad sõjaväelased pikemaks ajaks vanglasse mõisteti. Järgnevad mitmesugused sündmused sõja ajal ja põgenikuteekonnal, mis elavalt edasi antud peategelase Teremi jutustusena. Raamatut võib võtta mõnes osas kontroversiaalsena, kuna see puudutab sündmusi, millest seni pole kohaseks peetud rääkida ja mis seni on leidnud valgustamist vaid K. R. Pusta teoses „Kirjad kinnisest majast" (EMP 1966). Üheks teeks kontroversiaalsuse elimineerimiseks on asi tühjaks rääkida kaasosalise silmadega ja jätta siis hinnangu andmine ajaloole. Tõenäoliselt on Meretil olnud see oma raamatu kirjutamisel ka mõtes.

Ülikoolide lõpetajaid

Kristjan Kalev Grabbi lõpetas Marylandis Salisbury State College geograafiateaduskonna BS kraadiga. Ülikoolis kuulus ta kergejõustikumeeskonda, võites 8 „Varsity tähte" nii välis kui sisevõistlustel. Pärast lõpetamist sõitis ta Soome, kus ta vend Indrek Sven Grabbi viibis pool aastat Helsingi Ülikoolis stipendiaadina. Koos võeti osa Göteborgi Estivalist ja matkati Soomes, Rootsis, Taanis, Prantsusmaal, Hispaanias, Shveitsis, Saksamaal ja Itaalias. Pärast naasmist USA-sse asuti tööle Washingtonis, Kristjan geograafina, Indrek majandusteadlasena kaubandusministeeriumis. Mõlemad kuuluvad Korp! Rotalia liikmeskonda.

Jälgige eesti organisatsioonide tegevust VABA EESTLASES!

ESTO-uudiseid

(Algus lk 2)

mekultuurisuse ministeeriumilt, minister David M. Collenette'ilt, ja Ontario kodakondsuse ja kultuuriministrilt Susan Fish'ilt.

ERIBUSSID

„Ühistranspordi korraldaja Kaljo Entmaa ettepanekul otsustas Esto juhatus varuda TTC busse järgnevalt:

PÜHAPÄEVAL, 8. juulil: Vana Andrese kirikust kell 11.30 sõiduks Ontario Place'i Avatseremooniale ja peale Estoramat tagasi Royal York'i.

TEISIPÄEVAL, Royal York hotellist kell 15.30 sõiduks Minkler Auditooriumi (Kaval-Ants) ja sealt peale etendust kell 19 Ontario Place'i sümfooniakontserdile.

LAUPÄEVAL: Laulupeolt Maple Leaf'ist sõiduks Rahvapeole International Centre'is, ja Rahvapeolt, alates kell 23 kuni kell 1.00, tagasi linna hotellidesse.

Sõiduhind on 2.00 ja 5.00 dollari vahel, olenedes sõidu pikkusest, ajast, ja ooteaja pikkusest. Täpsed hinnad selguvad hiljem. Piletid tulevad müügile 1. juulil Esto büroos. Bussidele saab ainult etteostetud piletiga.

Pühapäeval, 3. juunil toimus Vana Andrese kirikus leerilaste õnnistamine. Pildil leerinoored, esireas vasakult: Silvi M. Matsoo, Marika E. Tamm, õp. Albert Roost, organist Tiina Mitt-Kreem, õp. Udo Petersoo, Anne Kääríd, Erika H. Niit; seisavad Martin R. Mällo, Mihkel Jürima, Andres Loorits, Peter E. Poolsaar, Peter N. Mällo ja Priit Arrak. Foto: Ilme Lillevars

AABS'i uus juhatus

Balti teadusliku ühingu AABS'i hiljuti toimunud juhatuse valimise tulemused on selgunud ja uus juhatus valiti järgmises koosseisus: president — prof. Vaira Vikis-Freibergs, presidendi kandidaat — prof. Rein Taagepera, asepresident (uurimistöö ja konverentsid) — prof. Valters Nollendorfs, asepresident (publikatsioonid) — prof. Tõnu Parming, asepresident (liikmeskond ja ühingu arendamine) — prof. Rimvydas P. Shilbajoris, laekur-sekretär — prof. Janis Penikins, ametita liige — prof. William R. Schmalstieg. Uus juhatus astub ametisse 1. juulil 1984 ja tema ametiaeg on kaks aastat.

Äsja valitud juhatus on väga tugeva koosseisuga. Juhatusse kuulub kolm endist AABS'i presidenti: prof. Valters Nollendorfs oli presidendiks 1976—78, prof. R. P. Shilbajoris oli presidendiks 1973—74 ning prof. W. R. Schmalstieg on presidendiks praegu. Iseloomulikuks jooneks AABS'i organisatsioonis on see, et tänavu valitud presidendi kandidaat prof. R. Taagepera saab AABS'i presidendiks 1986. a. Samal ajal aga prof. W. R. Schmalstieg, kes on presidendiks kuni 30. juunini käesoleval aastal, kuulub järgmisesse juhatusse ametita liikmena.

DR. VAIRA VIKIS-FREIBERGS on professoriks Montreali ülikooli psühholoogia teaduskonnas ning käesoleva aasta veebr. nimetati ta Kanada peaministri P. E. Trudeau poolt Science Council of Canada asepresidendiks. Prof. Vikis-Freibergs on kirjutanud raamatu sõnade sageduse kohta ning umbes poolsada artiklit eksperimentaalse psühholoogia, kirjanduse ja folkloori kohta.

Presidendi kandidaadiks valitud prof. REIN TAAGEPERA on eesti ühiskonnas üldise tähelepanu võitnud raamatutega „The Baltic States: Years of Dependence" (koos prof. R. Misiunasega) ning „Softening without Liberation in the Soviet Union: The Case of Jüri Kukk".

Prof. Taageperal on magistrikraad nukleaarses füüsikas, doktorikraad tahke keha füüsikas ning magistrikraad rahvusvahelistes suhetes. Alates 1970. aastast on prof. Taagepera õpetanud Kalifornia ülikoolis (Irvine) poliitilist teadust ning sotsiaalteadust.

Mainitud raamatute kõrval on prof. Taagepera avaldanud rohkem kui 90 teaduslikku artiklit ning retsensiooni. Ta on olnud huvitatud kvantitatiivsest poliitilisest teadusest nii oma uurimistöös kui ülikooli õppetöös ja on välja arendanud ülikooli kursuse, mis on kujundatud füüsika kursuste alusel.

Prof. VALTERS NOLLENDORFS on saksa keele ja kirjanduse professoriks Wisconsini ülikoolis, asetades rõhu Goethele ja tema ajajärgule. Prof. Nollendorfs on olnud juhtivalt tegev Modern Language Association'is ning AABS'is ja on 1964-ndast aastast peale ühel või teisel viisil olnud seotud ülikooli poolt väljaantava ajakirjaga „Monatshefte", pikemat aega toimetajana. Prof. Nollendorfs on avaldanud suure arvu teaduslikke artikleid nii saksa kui ka läti kirjanduse kohta ning on organiseerinud või osa võtnud paljudest konverentsidest.

Prof. TÕNU PARMING oli E. A. AABS'i asepresidendiks publikatsioonide alal ka juba varem, aastatel 1978—82 ning on ka viimase kahe aasta kestel tegelenud AABS'i kirjastamisprobleemidega.

Prof. Tõnu Parmingu erialadel on olnud ühiskondade rahvastiku ja rahvuste küsimused, mille raamides ta on oma uurimistöös omistanud ulatuslikku tähelepanu eestlastele ja Eestile. Erilist tähelepanu on ta pööranud Nõuk. Liidu rahvusprobleemidele, millisel alal ta on pidanud loenguid ka USA välisteenistuse instituudis. Prof. Parming on olnud väga produktiivne ning on avaldanud suure arvu artikleid ajakirjades ning koguteostes. Muuhulgas ta koostas (koos Marju Parminguga) „Bibliography of English-Language Sources on Estonia" ning toimetas (koos dr. Elmar Järvesooga) „A Cace Study of a Soviet Republic: The Estonian SSR". Prof. Tõnu Parming on olnud väga aktiivne rahvuslikus tegevuses, eriti ka Eesti Teaduslikus Ühingus Ameerikas, ja ta valiti jällegi Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides uude koosseisu.

Prof. RIMVYDAS P. SHILBAJORIS, asepresident liikmeskonna küsimustes, on slaavi ja ida-euroopa keelte professoriks Ohio State ülikoolis. Ka on ta Institute of Lithuanian Studies presidendiks 1978. a. alates. Prof. Shilbajoris on kirjutanud ja toimetanud terve rea raamatuid ning avaldanud hulgaliselt artikleid nii leedu kui ka inglise keeles.

Prof. JANIS J. PENIKIS, laekur-sekretär AABS'i uues juhatuses, on poliitiliste teaduste professoriks Indiana ülikoolis South Bend'is. Prof. Penikis õpetab võrdlevat poliitikat, NSVL'i rahvusvahelisi suhteid ja USA välispoliitikat. Prof. Janis Penikis on üks Latvian Foundation, Inc. asutajatest ja oli selle fondi presidendiks aastatel 1976—78. Nimetatud fond teostab igal aastal mitmesuguseid humanitaar- ja sotsiaalala projekte 30.000—40.000 dollari ulatuses.

Mis puutub prof. WILLIAM R. SCHMALSTIEG'i, siis lõpeb tema ametiaeg AABS'i presidendina 30. juunil, olles olnud esimeseks mitte-Balti päritoluga AABS'i presidendiks. Dr. Schmalstieg on professoriks Pennsylvania State ülikoolis slaavi keelte alal. Võiks märkida ka seda, et dr. Schmalstiegi doktoritöö oli kirjutatud slaavi keelte mõjust leedu keelele. Tema huvi balti keelte vastu on jatkunud, keskendudes vana-preisi ja leedu keelele.

Prof. Schmalstieg on autoriks või kaasautoriks poolele tosinale raamatule ning ta on avaldanud kaugelt üle saja teadusliku artikli.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Kaks loengut Tartu Instituudis

Professor Aleksander Loit võtab osa Montrealis 14.—16. juunini toimuvast baltiainelisest (AABS) konverentsist ja Tartu Instituut kasutab juhust kaugemalt tulnud teadlaste töö tutvustamiseks Toronto eestlastele. Nende seas ka Toronto „kadunud poeg" Rein Taagepera ja ainult nime poolest tuttav professor Loit.

Nõukogude olukorras töötavate teadlastega läbikäimine on mõneti vaieldav küsimus. Ignoreerida seda ei saa, eriti siis, kui sellega ei saa nõustuda. Stokholmi ülikooli juurde mõni aasta tagasi asutatud Balti Uurimiskeskuse (Centre for Baltic Studies) juhatajana on professor Loit selle probleemistikuga hästi tuttav. Kuulajail on läbirääkimiste ajal võimalus teda küsitleda ka temale alluva keskuse jooksvast tööst.

Professor Rein Taagepera on vareminigi rääkinud Jüri Kuke saatusest, seekord ta käsitleb seda hoopis laiemast aspektist — nagu näeme tema enda järgnevast kokkuvõttest.

Kolm aastat pärast komparteist välja-astumist suri Tartu ülikooli dotsent Jüri Kukk vanglas Venemaal. Neli aastat varem suri kodaniku-õiguste aktivist Steve Biko vanglas Lõuna-Aafrikas. Mis on neil juhtumeil ühist ja erinevat? Professor Rein Taagepera avaldas äsja ingliskeelse raamatu „Softening Without Liberalization in the Soviet Union: The Case of Jüri Kukk", mille esimene osa esitab Jüri Kuke eluloo nii ulatuslikult kui see teada on — ja tänu vestlustele mitmete inimestega, kes Kukke isiklikult tundsid, on õige palju teada, mida seni pole avaldatud. Raamatu teine pool aga asetab Kuke juhtumi avaramasse perspektiivi: teised erimeelsed Eestis, Leedus, Venemaal ja Lõuna-Aafrikaski ning N. Liidu võimusüsteemi üldisem laad ja arengusuunad. Kerkib raamatu pealkirjas esitet küsimus: kas N. Liit on võrreldes Hrushtshovi ajaga muutunud veelgi vähem-liberaalseks oma põhimõtteis ent lõdvemaks ja kõhklevamaks repressiooni teostamisel? Kas on Stalini-aegne käratu vaikse kstegemine üha enam muutumas avalikuks nagu see toimub Lõuna-Aafrikas? Ja mida tähendaks see Eestile, N. Liidule ja maailmale? Oma ettekandes oletab professor Taagepera, et Jüri Kuke eluloo põhijooned on kuulajaile teada, ja arutab eelmainitud laiemaid küsimusi.

USA konsul sai Leningradis peksa

USA konsul Roland Harms, kelle ülesanne muude hulgas on kontaktide loomine tsivilõiguste aktivistidega, tõugati tänaval maha ja peksti läbi, kui ta oli lahkunud ühest Leningradi restoranist. USA ametivõimud usuvad, et rünnak oli organiseeritud Kremli poolt.

Prof. A. Võõbus Eesti Teadusliku Instituudi auliikmeks

Eesti Teaduslik Instituut Stokholmis on otsustanud kutsuda prof. dr. Arthur Võõbuse tema 75. sünnipäeva puhul (28. apr) Instituudi auliikmeks.

Oma põhilise kutsehariduse poolest on sünnipäevalaps küll teoloog, omandanud nii kandidaadi- kui ka doktorikraadi (1943. a.) Tartu Ülikooli vastavas fakulteedis, kuid teadlasena on ta olnud ikkagi enne kõike ajaloolane. See nähtub juba ta doktoriväitekirjast, mis on kirikuajalooline: Munklus Süürias, Mesopotaamias ja Pärsias kuni X sajandini, selle tekkimine, ajalooline areng ja kultuurilooline tähendus (1942).

Kuigi ta vahepääl on tegutsenud tegeliku pastorinagi, siis on ta oma teaduslikke huve rahuldanud ometigi ainult ajaloo pinnal. Seejuures on ta tähelepandaval viisil jäänud eluajaks ustavaks juba oma väitekirjas tähistatud huvile vana Eel-Oriendi, eriti Süüria muistse usundiloo vastu, mille tunnistuseks on olnud korduvad uurimisreisid aastate jooksul sinna kuni tänaseni, ja nende tulemusena temanimelised muististe kogud süüria ja araabia ürikute näol vastavas instituudis Chicagos.

See linn on jäänudki ta alaliseks elukohaks emeeritusena, kus ta aastail 1948—77 oli muuseas Varase kirikuajaloo professor. Sääl on sündinud ka tema rikkalik looming samasuunaliste uurimuste näol, mille tähtsusest räägivad ta lähemad kolleegid oma sünnipäevatervitustes.

Märkimata ei saa siin aga mööduda ta elutöö tippsaavutusest — suurest ingliskeelsest eesti ajalooteosest: Studies in the history of the Estonian people, millest on ilmunud juba 9 mahukat köidet ja 10. on peatselt ootata. See kõik on isiklik töö, mis annab meile põhjust austada suurt viljakat uurijat, kes Eesti nime on viinud maailma teadvusesse kaht eri liini pidi: üldajaloo problemaatikas ja meie oma ajaloos.

Kuna sünnipäevalaps on veel täies tööhoos, siis ei ole ta viimane sõna veel öeldud. Selleks endist töörõõmu ja jõudu!

Teataja — Gustav Ränk

Saksa töölised nõuavad 35-tunnilist töönädalat

FRANKFURT — Lääne-Saksamaa autotöölised on organiseerinud laiaulatusliku streigi, nõudes 35-tunnilist töönädalat, kusjuures praegune palgasuurus jääks muutmata. Saksa autotööstused BMW, Audi ja Mercedes Benzi peatööstus on hakanud sulgema ettevõtteid, kuna streigiaktsiooni laienemisega tuleb teistes tööstustes valmistatavaist osadest puudus.

USA-s toetatakse ERKÜ-d

Agronoom Ott Lutter, kes elab Elktonis, Md., saatis neil päevil Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides tegevuse toetamiseks $1000.

Ott Lutter on ka varematel aastatel märkimisväärsete summadega toetanud Eesti Rahvuskomitee vabadusvõitluslikku tööd, mis väärib igati eeskujuks esiletoomist, eriti seepärast, et meil on ka neid häid kaasmaalasi, kes senti pole kulutanud ühiskondlikuks tööks ja kelle nimesid ei leia ERKÜ-le annetanute nimestikus.

☆

Kesk-Florida Eesti Seltsi 5. veebruari peakoosoleku otsusel on Eesti Rahvuskomiteele annetatud vabadusvõitluslikuks tööks 1000 dollarit.

See rahvuslik tegu on eriti märkimisväärne põhjusel, et kõnesolev eestlaste selts on suhteliselt väikese üksikliikmete arvuga.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$51.—	$65.—
Poolaastas	$28.—	$35.—
Veerandaastas	$15.—	$18.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:			Väljaspool Kanadat:
aastas	$56.—	+	$42.—	$47.—
poolaastas	$30.—	+	$21.—	$24.—
veerandaastas	$16.—	+	$10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $129.—, poolaastas $67.— ja veerandaastas $35.

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates .... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

LAHKUS ARMAS ABIKAASA, ISA JA VANAISA

ROBERT WESTERBLOM

sündinud 9. juulil 1904 Haapsalus
surnud 9. juunil 1984 Torontos

Mälestavad sügavas kurbuses

abikaasa ALIDE
poeg HANS ja MARE
SARINA
PEETER
TOOMAS
TAAVO
KRISTA

KODUMAAL LAHKUNUD ARMAST EMA, VANAEMA JA VANA-VANAEMA

AMANDA RUUSMAA'd

sündinud 23. märtsil 1901
surnud 2. juunil 1984 Tallinnas

leinavad kurbuses

tütar HELJU
tütretütar EPP perekonnaga
tütrepoeg MART perekonnaga Eestis
poeg UDO abikaasa ja pojaga
pojatütar ENE perekonnaga Indianapolises

ARMAST ÕDE JA TÄDI

ERIKA SIMONSON'i

neiuna MARGUS

sündinud 18. mail 1906 Kirepis
surnud 9. juunil 1984 Lakewoodis

mälestavad sügavas kurbuses

KARIN URM abikaasaga
ANNI LEETMAA abikaasaga
EDA KALM perekonnaga
ERNA ja OMAKSED kodumaal

ARMAST SÕPRA JA HEAD NAABRIT

ROBERT WESTERBLOM'i

mälestavad leinas

JOHANNES ja ALMA SÜND
EDUARD KREEM
THEODOR VELLEND perekonnaga
LEMBIT RAND perekonnaga
ALEKSANDER ja MATTA TASKA
FERDINAND MALKOW perekonnaga
ANITA TIMMELMANN perekonnaga
ARTEMI ja IDA KASS
AUGUST WÄLLIK perekonnaga

Murray E. Newbigging
Ltd.
Matusebüroo
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ☎ 489-8002

Vana head sõpra

ROBERT WESTERBLOM'i

mälestab

EDWARD PIHLBERG perega

Kallist sugulast

ROBERT WESTERBLOM'i

mälestavad leinas

JAAN RATAS abikaasaga
EVALD RATAS abikaasaga
ENE CHRISTIE perekonnaga
IIVI CAMPBELL
JAAN RATAS

Ootamatult lahkunud

Robert Westerblom'i

mälestavad

Mina olen ülestõusmine ja elu!

GERTRUD ja EDWARD
HELEN ja PAUL
HEATHER ja LENNART

Ootamatult lahkunud

Robert Westerblom'i

mälestavad

Suurel hommikul näeme jälle!

ELLEN
AGNES
ALFRED

Armast venda, onu ja vanaonu

AADO MERI't

mälestavad leinas

õed MARIA ja PAULINE
SULEV AUVÄÄRT perega
JUHAN WILBIKS perega
VOLDEMAR AUVÄÄRT perega Eestis
ALVAR EKBERG perega

Õndsad on need, kes Issandas surevad

Armast sugulast ja sõpra

AADO MERI't

mälestab kurbuses

Puhka rahus!

JULIUS PAHAPILL perega

Armast õe- ja tädimeest

ADO MERI't

mälestavad

HILDA
MARET perekonnaga

KIRIKUD

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1

Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847

Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848

Organist dr. Roman Toi

Pühapäeval, 17. juunil KÜÜDITATUTE MÄLESTAMISE JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul.

Viimane PIIBLITUND enne suvevaheaega kell 10 homm.

Pühapäeval, 24. juunil SURNUAIAPÜHA JUMALATEENISTUSED: Westminster kalmistul kell 11 homm., jutlustab õp. E. Heinsoo; York kalmistul kell 2 p.l., jutlustab õp. A. Taul; Mt. Pleasant kalmistul kell 4. p.l., jutlustab praost em. O. Puhm. Kahel viimasel teenistusel mängib „Estonia" orkester Uno Kook'i juhatusel.

(Tähelepanuks neile, kel puhkavad omaksed Westminster kalmistul: kalmistu piirkonnas ei ole jooksvat vett mõneks nädalaks parandustööde tõttu. Administratiivhoone juures asuvatest kraanidest saab vett.)

Viimane INGLISKEELNE JUMALATEENISTUS enne suve-vaheaega pühapäeval 17. juunil kell 9.30 hommikul.

KOGUDUSE KANTSELEI on avatud teisipäeviti 10—6-ni, neljapäeviti 12—3 p.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID kolmapäeviti 9.30—12, neljapäeviti 6—8 õhtul kiriku kantseleis.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Pühapäeval, 17. juunil kell 2 p.l. PÜHAPÄEVAKOOL lastele ja PIIBLIKOOL täiskasvanuile — Allan Laur.

Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS, kõneleb Helmut Rüdmik, laulab „isade koor". (Buss Eesti Kodust kell 1.30 p.l.)

Kell 6.30 õ. ingliskeelne JUMALATENISTUS, kõneleb David Smith.

Kolmapäeval, 20. juunil kell 7 õ. PALVEÕHTU.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7

Õpetaja Udo Petersoo

3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172

Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 17. juunil kell 11 hommikul pühapäevane JUMALATEENISTUS.

Pühapäeval, 24. juunil kell 4 p.l. EELK Usuteadusliku Instituudi avajumalateenistus. Jutlustab prof. dr. A. Võõbus. Teenivad instituudi õppejõud ja õpilased.

Pühap., 1. juulil pika nädalalõpu tõttu jumalateenistust ei ole.

Pühap., 8. juulil kell 10 hommikul ESTO-84 PIISKOPLIK AVAJUMALATEENISTUS ja SINI-MUST-VALGE LIPU õnnistamise 100. aasta juubeli puhul. Teenivad peapiiskop Konrad Veem, piiskop Karl Raudsepp ja EELK vaimulikud.

Koguduse segakoori harjutused toimuvad igal esmaspäeval kell 7 õhtul kiriku saalis.

Õpetaja kõnetunnid kiriku kantseleis teisipäeviti 6—8, neljapäeviti 2—8 ja pärast jumalateenistusi.

Armast kaasvõitlejat

ALBERT NAERIS't

sündinud 29. septembril 1914 Tallinnas
surnud 8. juunil 1984 New Yorgis

mälestab leinas

KORPORATSIOON SAKALA

Lugupeetud ja armast klubiliiget

ELLA SOVA

mälestab kurbuses

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Mälestame leinas

JAAN OAD'i

JAAN SUTT abikaasaga
ELISABET KASE perekonnaga
ANNA OAD pojaga
TIIU KÖSTER perekonnaga
MARIA GUTBACH
MILVI PUUSEPP perekonnaga

Pika haiguse järele lahkus meie armas onunaine

AMANDA RUUSMAA

surnud 2. juunil 1984 Tallinnas

Mälestavad leinas

AINO ASSOR
JUTA ILVES abikaasaga
HILJA KÜTT
LAINE PANT

Südamlik tänu kõigile, kes minu armsa abikaasa, meie isa ja vanaisa

LEMBIT TIIDO

lahkumise puhul viimsele teekonnale saatmist lilledega kaunistasid, meile isiklikult, leinakuulutustega ja postiteel nii soojalt kaastunnet avaldasid.

Meie sügavaim tänu õp. E. Heinsoole, dr. R. Toile, pr. Laikvele, E. Martenile ja Soomepoistele.

Kurbuses

RITA, LINDA ja PEETER perega

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS

Kirik: Redeemer Luteri kirik
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2.
Tel. 483-2478 ja 1-527-0410

Neljapäeval, 14. juunil kell 19.30 BALTI RAHVASTE KÜÜDITATUTE MALESTUSTEENISTUS St. Pauli kirikus (Bloor and Jarvis). Teenivad balti vaimulikud, koorid ja solistid.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bardz Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 17. juunil kell 11.00 homm. JUMALATEENISTUS, kõneleb K. Raid „Minu kristlik tunnistus", solist M. Wilbiks.

Kell 6.00 õ. Osvald Tärk'i mälestusõhtu. K. Raid ja V. Puu.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417

JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 17. juunil kell 1.30. Teenib õpetaja A. Jalonen.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

Leinateateid

Tartus suri 1. märtsil Aleksander Mägi, sündinud 1. septembril 1903 Hellenurmes.

Stokholmis suri 23. veebruaril Herbert Küttim, sündinud 29. augustil 1901 Tallinnas.

Stokholmis suri 19. veebruaril Endel Sarapuu, sündinud 5. augustil 1925.

Stokholmis suri 8. märtsil August Tooming, sündinud 15. novembril 1916 Avinurmes.

ESTO'84 TORONTO 150

ESTO uudiseid

Ülemaailmsete Eesti Päevade Vabadusnõude Rongkäigu järjestuse korrapäraseks läbiviimiseks on rongkäik jagatud nelja peakolonni, mis koostatakse järgnevalt:

KÕIGE EES — ESTO embleem, Esto esimees-aukolleegium; järgneb Eesti lippude kolonn, moodustatud skautlikest noortest oma juhiga.

ESIMENE KOLONN — kolonni juht, orkester, Freedom for Estonia, rahvatantsijad rahvarõivas, ülemeremaad ja Lõuna-Ameerika maad tähestiku järjekorras.

TEINE KOLONN — kolonni juht, orkester, Freedom for Estonia, sõjamehed, USA eestlased.

KOLMAS KOLONN — kolonni juht, orkester, Freedom for Estonia, laulukoorid, Kanada provintsid tähestiku järjekorras (peale Ontario).

NELJAS KOLONN — kolonni juht, orkester, Freedom for Estonia, akadeemilised organisatsioonid oma värvidega, Ontario provints, linnade tähestiku järjekorras.

On loota kolme veoki (floati) osavõttu, nagu Toronto Eesti kool, Ontario provintsi 200 ja Toronto linna 150 juubeli omad. Need paigutatakse kolonnide vahele.

Kolonnid moodustatakse Queen's Pargis, parlamendi hoone poolt vaadatuna, esimene kolonn vasakul, teised numbrite järjekorras paremal. Maadele ja Kanada provintsidele on valmistatud vastavad plakatid. Kõigil organisatsioonidel omad lipud kaasa võtta.

August Jurs
rongkäigu peakorraldaja

Järvalased!

Meie kokkutulek ESTO raames on Royal York hotellis teisipäeval, 10. juulil. See algab maakondade ühise lõunasöögiga kell 12. Sellele järgneb 14.30 eraldi maakondade inimeste kokkusaamine. Järvalastele on selleks kasutada CONFEDERATION room. Samuti on sääl Paide, Türi, Tapa ja Jäneda kooliõpilaste kohtumine. Igale on laud reserveeritud.

Piletid lõunasöögile ESTO kaudu. Kohtumisel on rinnaskantavad maakondade lindid, mis on saadaval kohapeal. Näeme Royal York'is ja head tuju ESTO'ks!

Kui on küsimusi, helistage (416) 251-0737.

Järvalaste Kogu vanem
Leo Prii

Tähelepanuosutus Eestist

Munkkivuori kihelkonna kirikuõpetaja lääniprаost Eero Saarinen on saanud harukordse tunnustuse: Eesti Evangeelse Luteri-usu Kiriku konsistoorium on andnud talle Eesti kiriku praosti auastme. Tähelepanu põhjuseks oli lääniprаosti kauaaegne töö Eesti kiriku ja eestlaste-soomlaste suhete heaks.

Küsimuses on teatavasti esimest korda, kui soomlasele antakse Eesti kiriku praosti auaste.

EELK Canberra koguduse tegevusest

EELK Canberra kogudus pidas oma täiskogu koosolekut, kus valiti uus 13-liikmeline nõukogu järgmiseks kolmeks aastaks. Sinna kuuluvad Regina de Haas, Ivi Gubesch, Erik Holm, Lea Holm, Alide Kald, Kristof Kaldma, Oskar Kuusik, Milvi Midri, Eduard Moore, Johannes Pärn, Linda Siig, Hugo Vilumets ja Paul Õpik. Koguduse aruandest selgus, et kogudusel on 65 liiget, 29 meest ja 36 naist. Lapsi ja noori on 8. 3 õnnistati palmipuudepühal, tõstes liikmete arvu kolme võrra. Jumalateenistusi on praost Kiviste pidanud iga kolme kuu tagant, mis puhul keskmine jumalateenistustest osavõtjate arv on 44. Koguduse juures tegutseb ka Canberra Seltskondlik Ring, mis kujunes välja Vanaderingist, sel on 14 liiget. Kogudusel oli 1983. a. lõpul raha $2708.98. Möödunud aastal on olnud sissetulekuid $1504.04 ja väljaminekuid $1240.21. 15. augustil möödub 30 aastat koguduse asutamisest.

Eesti tütarlapsed õnnitlemas äsja leerilaste õnnistamiselt tulnud noort, pildil vasakult Monika Kask, Peter Poolsaar ja Lydia van der Veen. Foto: Ilme Lillevars

Tähistati 100-aastast Eesti lippu

Möödunud pühapäeval tähistati Peetri koguduses Eesti lipu 100. aastapäeva kiitus-jumalateenistusega kirikutäie rahva osavõtul. Teenisid praost A. Taul ja õp. E. Heinsoo, kaastegevad muusikalises osas noortekoor „Lootus" Evi Valge juhatusel ja Cantate Domino R. Toi juhatusel.

Jumalateenistuse alul laulis „Lootus" J. Aaviku „Sinu tee" ja pärast liturgiat sama helilooja „Õnnista meid". Õp. A. Taul võttis oma nelipüha ja lipujuubeli jutluse aluseks Apostlite 2,1 Püha Vaimu väljavalamisest jüngritele. Ta ütles, et täna tähistame sini-must-valge 100. aasta juubelit. Ükski lipp ei ole nii lähedalt seotud Jumala sõnaga. Õp. R. Kallas pühitses Eesti sini-must-valge, et sel Jumala õnnistus oleks ja et see truudust rahva vastu sümboliseeriks. Meie sini-must-valge on seotud Jumala lähioluga oma rahvale.

50. aastat hiljem piiskop H. Rahamägi ütles lipu juubelil, et olgu see tunnistajaks, et Jumal on meiega.

Lipp on läbi oma ajaloo seotud Jumala sõnaga, selle ümber on Jumala Püha Vaim ka tänasel nelipühal. Kord oli 20 meest, kes viisid lipuga mõtte vabadusele ja peagi see saabuski.

Jumala vaimutuul puhub eemale negatiivse ja tuletab meelde, et neid on enne olnud, kes on sellele truuks jäänud. Puhugu Püha Vaim kõigi eestlaste südameisse ja kutsugu selle lipu eest seisma ja truuks jääma.

Jutluse järel oli sini-must-valge lipu ajaloolise õnnistamise ja pühitsemise talitus. Cantate Domino ja „Lootus" laulsid J. Hiiobi „Ole ustav surmani", mille lõpul toodi sisse Eesti lipp protsessiooni korras EÜS'i liikmete poolt. Lippu kandis A. Tork, saatsid R. Kaimre ja L. Tork, kes asetasid lipu altarile seatud alusele.

Miss ESTO-84 kandidaat Kristi Lüdig deklameeris Lilli-Anne Parlo lipu-motiivilise luuletuse.

EÜS'i esimees Ivar Nippak luges ette EÜS'i tolleaegse esimehe Peeter Hellati peetud kõne,

mille järel lauldi kunagist EÜS'i laulu „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm", millest hiljem sai Eesti Vabariigi hümn.

Õp. E. Heinsoo luges katkeid õp. R. Kallase jutlusest sada aastat tagasi ja EV aupeakonsul I. Heinsoo luges riigivanem Konstantin Pätsi kõne, mis peetud lipu 50-ndal aastapäeval ja kus lippu iseloomustatakse kui võitluslippu eesti rahva õiguste eest.

Selle järel, nagu kunagi Otepääl, lauldi luterlikku hümni „Üks kindel linn ja varjupaik". Pärast kirikupalvet ja õnnistamist lauldi „Kaunistagem Eesti kojad", mille viimase salmi ajal kaks tütarlast Rajaleidjate gaidlipkonnast, Pia Kori ja Liisa Soots ning Martin Juuse Lembitu malevast võtsid jalamilt lipu ja viisid selle kirikust välja, sümboliseerides sellega kellele kuulub Eesti lipu säilitamise kohustus tulevikus.

Skaudisõprade üksmeelne peakoosolek

Neljapäeva, 7. juuni õhtul toimus Toronto Eesti Majas Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi aastapeakoosolek paarikümne osavõtjaga. Üksmeelne koosolek sai kõik asjad aetud tunni ajaga.

Koosolekut juhatas esimees Lembit Pikkov ja protokollis sekretär Kennet Meipoom. Majandus-aruanded oli koostanud laekur Margus Tae.

Möödunud aastal tehti viimane sissemaks Uudismaa eest

ja praegu on käsil taotlus selle 23,7 aakri maksuvabaks saamiseks.

Selts tähistas möödunud aastal Kotkajärve 30. juubelit. Rahvarohke juubeliball andis puhastulu ca 2000.—. Kotkajärve korrastamiseks kulutati $7,200.—. Seltsil on hetkel 211 liiget.

Peakoosolek kinnitas kõik aruanded ja võttis vastu eelarve tasakaalus $10,150.—. Seltsi liikmemaks on $10.— aastas.

Seltsi organite valimisel kinnitati välisrevidendiks Mart Pedel ja revisjonikomisjoni Ervin Aleve, Ervin Milvek ja Evald Aruvald.

Seltsi juhatus valiti tagasi endises koosseisus ja kohe pärast peakoosolekut peetud esimesel juhatuse koosolekul jaotati ka ametiülesanded.

Selle kohaselt on tuleval aastal seltsi esimeheks Lembit Pikkov, abiesimeheks Tõnis Laar, kirjatoimetajaks Kennet Meipoom, laekuriks Margus Tae, liikmeskonna sekretäriks Heino Jõe ja ametita liikmeteks Rein Kori ning Jaan Terts.

Rohkem lapsi, saad telefoni

MOSKVA — Moskva ametivõimud on pakkunud abielupaaridele telefoni, kui neil on rohkem kui kaks last, teatas valitsuse ajaleht „Izvestia". Ajaleht ütles, et see on üks mitmeist ergutusist mõeldud pideva sünnilanguse vältimiseks, mis ähvardab tõsiselt riigi majanduselu.

Nikluse asi Kanada parlamendis

TORONTO — (EKN informatsioon). Konservatiivide parlamendiliige Steve Paprosk tõstatas 10. mail Kanada alamkojas Mart Nikluse küsimuse. Tekst tema sõnavõtust on järgmine:

„Veebruarikuul teatati meile eesti poliitvangi Mart Nikluse raskest olukorrast, kes on N. Liidu poolt vangistatud tema inimõiguste tegevuse pärast. Minu palve on täna teha viimane katse selle mehe vabastamiseks. Olles juba halva tervise juures eelneva vangistuse tõttu, Niklus saadeti 1981. a. jälle kümneks aastaks sunnitöölaagrisse ja viieks aastaks sise-eksiili. Peale näljastreiki oktoobrikuus, on alustanud uut näljastreiki.

Ma küsin alamkojalt, kas üks vaba riik nagu Kanada võib seista abitult kõrval kui N. Liit kiusab taga neid, kes astuvad välja inimõiguste eest, õiguste eest, mida meie siin peame loomulikuks ja arusaadavaks, õiguste eest, milleks isikud N. Liidus on valmis surema? Mart Niklusele on juba antud sisseränd amise luba Kanadasse. Kõikide Kanada eestlaste nimel ja kõikide inimestel nimel, kes usuvad inimõigustesse, ma palun, et alamkoda teeks kõik, mis võimalik, et Mart Niklust vabastada ja temale anda võimalus Kanadasse elama asumiseks."

Steve Paproski sõnavõtt oli temale Eestlaste Kesknõukogu Kanadas poolt saadetud kirja alusel.

EKN'u poolt saadetud kirjade tagajärjel on mitmed parlamendiliikmed pöördunud Kan. välisministeeriumi poole, Moskva poole ja N. Liidu saatkonna poole, paludes ja nõudes Niklusele vabaduse andmist.

Jõekäärul müüa
SUVITUSKRUNT
üheruumilise majaga.
Tel. 622-4650

Stokholmi Eesti Gümnaasiumil 8 lõpetajat

Eesti Gümnaasiumis Stokholmis on sama palju õpetajaid kui õpilasi, arvult on mõlemaid 11. Õppetöö toimub õpperingi kujul, kuid see on tunnistatud koolide ülemvalitsuse poolt gümnaasiumiks. Kes seal lõpetab, teeb seda ametliku gümnaasiumiharidusega. Tänavu oli 8 lõpetajat: Urmas Aamisepp, Tiit Baugus, Peeter Nurmis, Helena Parik, Katrin Raud, Katrin Soomägi ja Henrik Valter. Huvi eesti gümnaasiumi vastu on Rootsis kasvanud.

Kooli tulevikuväljavaated on siiski tumedad, ütles kooliõpetaja J. Ungerson, kuid sügisel saab ikka edasi, tahaks hea meelega 40 aasta juubeli ära pidada. On majanduslikud raskused, mis väga palju olenevat õpetajaist, kas nad suudavad nii hästi ja ilma palgata edasi töötada.

SPORT

Registreerimine masterite kergejõustikuvõistlusele

Teisipäeval, 10. juulil kell 16.00—20.00 toimuvad East York Collegiate staadionil, 650 Cosburn Ave., Coxwell Ave. nurgal, umbes 3,5 km Eesti Majast, 958 Broadview Ave. ida poole, masterite kergejõustikuvõistlused. Keskkooli staadionil on 400 m kaheksarajalised asfaldi ja kummiseguga kaetud jooksurajad, mis sobivad lühikeste naeltega jalatsitele.

Võistlused masteritele on ette nähtud nii meeste kui ka naiste vanuseklassides alates 35 aastaga ja hõlmab 5 aastat: 35—39, 40—44 jne. Võistlusalad meestele ja naistele on: kell 16.00 100 m jooks ja kettaheide; kl. 16.30 — kõrgushüpe; kl. 17.00 — 1500 m jooks; kl. 17.30 — 3 km kiirkõnd; kl. 18.00 — 400 m jooks ja kuulitõuge; kl. 18.30 — kaugushüpe ja kl. 19.00 — 5000 m jooks. Spordiriistade raskus on vastava WAVA standardi kohane: meestel kuul 35—49-aastastel 7,26 kg, 50—59 — 6 kg, 60—69 — 5 kg, üle 70-aastastel 4 kg, naistel 35—49 — 4 kg, üle 50-aastastel 3 kg. Ketas meestel 35—49 — 2 kg, 50—59 — 1,5 kg, kõigile ülejäänuile ja naistele 1 kg.

Kohtunikeks on registreeritud kohtunikud, peamiselt kanadalased, et tagada võimalike rekordite tunnustamist. Medalid annab ESTO-84 spordiosakonna esinaine kolmele parimale igal alal ja vanusegrupis. Mälestusese antakse maadevahelise võistluse võitjale. Punkte arvestatakse I koht — 5 punkti, II — 3, III — 1 punkt.

Registreerida 25. juuniks 1984 (postitempli kuupäev). Hilisemaid ja suusõnalisi registreerimisi ei võeta vastu Rahvusvaheliste Masterite võistluste korraldamise tava kohaselt. Registreerimislehed saata masterite kergejõustikuvõistluse korraldajale: Arvi Raudoja, 376 Highway No. 7 East, Richmond Hill, Ont. Canada, L4B 1A7, kellelt on võimalik saada ka vajalikke registreerimislehti.

Anna Simson-Kallase uusi saavutusi

7-aastane eesti tütarlaps, Anna Simson-Kallas saavutas hiljuti „Armed Forces Karate Association's Martial Artist of the Year" auhinna. Samuti on ta Kalifornia osariigi meister 13-a. ja nooremate klassis. Noor „musta vöö" omanik on dr. Eduard Simson-Kallase tütar, kelle elukohaks on Monterey, Kal.

Anna algas karate treeninguga kolme aasta eest ja on võitnud senini 200 trofeed, nendest 60 esikohta, turneedel Kalifornias, Nevadas, Washingtonis ning Havail. Anna on rekordite kohaselt kõige noorem „musta vöö" omanik.

Jaanuari lõpul võitis ta kaks esimest kohta Aasia-Ameerika turneedel San Joses ja Los Angeleses.

Anna ei ole mitte ainult esmajärguline karate ekspert, vaid ka esimeste seas koolis, harrastab kergejõustikku, tennist ja ujumist. Samuti meeldib talle lugeda ja klaverit mängida, kusjuures tema meeldivamaks palaks on Eesti hümn. Ta on esinenud ka mitmel korral televisioonis ja kavatseb tulevikus valida omale arsti elukutse.

VES

KAI KÄÄRID

MAALID MÜÜGIL suures valikus. Helistage ette 225-5595.

390 Princess Ave., Willowdale

„Ritmika" kevad-demonstratsioon

Cedarbrae Collegiate võimlas toimus „Ritmika" tänavune ja võimlemisorganisatsiooni neljas kevadine demonstratsioon, kus võimlejate 330-st üldarvust esinesid mitmesugustes vanusegruppides ja eriharjutustega umbes 250 võimlejat.

Kaheosalise õhtu esimesel poolel esinesid nooremad Annely Riga, Siina Kasekampi, Lis Jacobseni ja Malle Hööveli koreograafiliste eriasukohtade võimlemisgruppide harjutustega. Kõige väiksemad alustasid pallidega, järgnesid teismelised tamburiinidega. Taanlannast treeneri Lis Jacobseni uudne „ballercize" kummist kühmuliste pallidega, mis täidavad ka massaazhivahendi ülesannet, esitasid eliitleedid. Uuesti võimlemisrutiinid pallidega, kurikatega, lindiga, nende vahel vabaharjutus, andes mitmes vanuses ja eriliiki harjutustega „Ritmika" tegevusest läbilõikelise pildi.

Teisel poolel esinesid „Ritmika" eliitvõimlejad juunior, seenior ja leedide klassides Annely Riga koreograafilise võimlemisloominguga vimplite, ühe palliga, rõngaga, vabaharjutusega, hüpitsaga, laia lindiga, ja muudel viisil ning lõpetades „Harmony" nimelise harjutusega, nagu kokkuvõtteks, kuhu naisvõimlemisega võidakse jõuda. See oli kõrge taseme saavutanud naisvõimlejate esinemine, jättes hea mulje ja samal ajal ka pealtvaatajana meelelahutusliku programmi.

Pärast esinemist tänati treenereid Malle Höövelit, Lis Jacobseni, Siina Kasekampi ja Annely Riga õpilaste poolt. Kõigile võimlemisdemonstratsioonist osavõtjaile anti „Ritmika" märki kandev dekaal. Võimlemisõhtuks ilmus ka värvitrükis plakat väga kunstipärase fotoga kolmest „Ritmika" võimlejast: Linda Kolga, Mia Tein ja Kristi-Li Green.

„Ritmika" võimlejail on esinemine ESTO-84 ajal McMillan teatris esmaspäeval, 9. juulil kell 2.30 p.l., millest võtavad osa umbes 35 ja ESTO VISIOONIST 100 osavõtjaga.

Kuid nende esinemiste kõrval jätkuvad suvel ka võimlemisklassid, mis algavad juba 13. juunil Bedford Park School'is, 81 Ranleigh (Yonge & Lawrence). Sügisprogrammiga alustatakse 10. septembri nädalal.

Tehes kokkuvõtet 1983/84 hooajale on selles peale 1983. a. juulis San Franciscos esinemist järgnenud 14 esinemist, neist viimane alles äsja maikuul Buffalo Ethnic Heritage Festivalil.

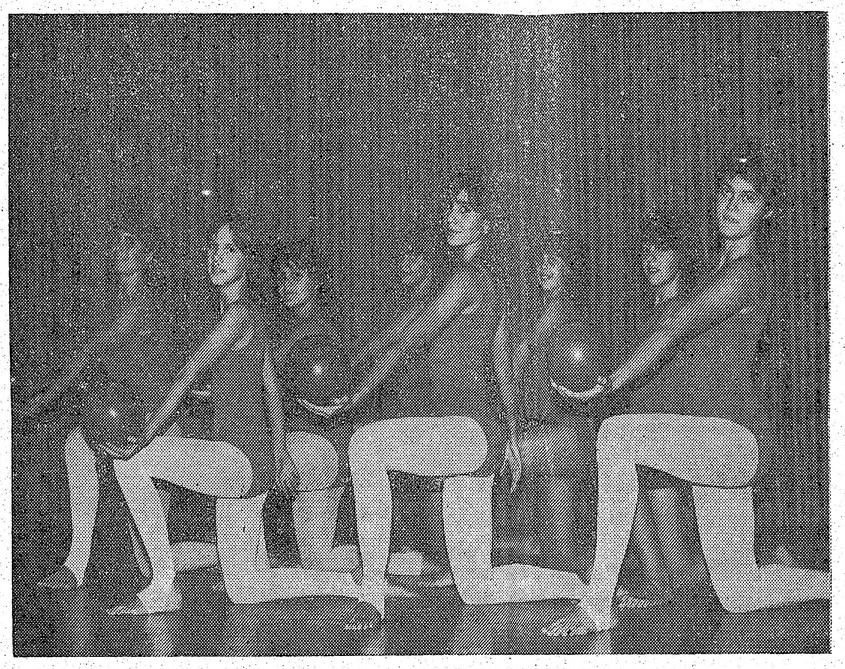

Grupp eesti noori võimlejaid „Ritmika" võimlemistunnis sooritamas harjutust palliga. Pildil vasakult: Lisa Novek, Ingrid Abolins, Lisa Lambur, Tiina Pihl, Sandra Rannu, Monika Rose, Lisa Kald ja Silvi Matsoo.

ILMUS TEINE TRÜKK INGLISKEELSEST KOKARAAMATUST

„Cooking Estonian Style"

Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild

430 retsepti ★ Hind koos saatekuluga Can. $15.—

Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.

Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

MÜÜGIL

Oskar Lutsu KEVADE I

Saadaval „VABA EESTLASE" talituses ja kooliõhtutel Eesti Majas raamatute müügilaual.

HIND $6.00 — postiteel $6.50

Müügil VABA EESTLASE talituses

LOOME

Eesti rahvuskultuuri loomingupäevad 23.—30. aug. 1981 Jõekäärul

Loomingupäevade Kunstide loengud sõnas ja pildis — 169 lk.

Autorid: Allik, Berendsen, Lipp-Leppik, Metsala, Märtin, Naelapea, Niidas, Olbrei, Puhm, Puust, Raudsepp, Riga, Salo, Sermat, Susi, Tiido, Toi, Valdsaar, Virkhaus ja Voitk.

Hind $15.— pluss saatekulu $2.—

Prof. FELIX OINAS

„KALEVIPOEG KÜTKES

ja muid esseid eesti rahvaluulest, mütoloogiast ja kirjandusest"

Saadaval VABA EESTLASE talituses

Hind $13.— + saatekulu $1.—

MÜÜGIL

Lydia Aruvaila noodiraamat

„TÄIENDUSKOOLIDE LAULUVARA NOOTIDEGA"

Hind $8.—

Saadaval kooliõhtutel T. Eesti Majas, postiteel: L. MARLEY, 9 Parravano Ct., Willowdale, Ont. M2R 3S8 ja VABA EESTLASE talituses.

Kummelite suvi

Aili Helm

Pühendatud kodumaa noortele

47.

Pärast staadioni-mässu ei olnud võimud ega järelevaatajad midagi kahtlast märganud. Õpilased käisid korralikult koolis, mingeid kogunemisi ei täheldatud ... KGB ja miilitsamehed tulid arvamusele, et Kadrioru mäss ei olnud organiseeritud, vaid oli spontaanne, mida mõned huligaanid oma huvides teise valguisse seada püüdsid. KGB ülemused ei leidnud põhjust erakordse valvsuse kehtestamiseks.

☆

1. oktoobri õhtu oli jälle väga ilus ja hästi soe. Pargipuud olid alles lehes ja äsjasüüdatud elektrivalgus paistis läbi puukroonide mahedalt ja rohekalt. „Viru" hotelli akendes süttisid aga sinakad tuled ja teenindusmaja katusel jooksis oraanzhi-karva valgusreklaam.

„Estonia" ümbrusse oli kogunenud palju noori. Nad jutlesid gruppides ja paarikaupa, istusid pinkidel ja vestlesid vaikselt. Siit-sealt kostis naerupahvatusi.

Tammsaare istus oma pronkspingil üksi ja mõttes. Kell lõi raekoja tornis pool seitse.

Lindamäel hakkas üks pingil istuvaist tütarlastest kitarri plõnnima. Ümberseisjad laulsid kaasa: „Kikilips teeb mehe kauniks ..." Schnelli tiigi ääres tuli keegi mõttele Patkuli trepist üles minna, teised kaasa kutsuda ja sealt otse Raekoja platsile ...

„Läheme Pikast jalast alla!"

„Vaatama oma kaunist kodulinna igast kandist, kes teab, kas teda pärast Mahtra sõda enam näebki!" „Kus su vigel on?" lõõpis keegi.

„Estonia" ees hüppas Rutt välja trollist ja kiirustas Tammsaare suunas. Siis nägi ta kolme tuttavat poissi ja ruttas nende juurde: „Tere Hillar!"

„Hull oled Rutt!" käratas Hillar. „Kas sa unustasid, et viimased klassid ei tohi tulla?!"

„Noonohh!" naeris tüdruk, „mina ju täitsin sinu tellimuse täpipealt! Mis sa tõreled?"

„Vabanda — aga see on sinu pärast," torises Hillar. „Mine aga heaga minema!" toetas Väino Hillarit. „Keegi ei soovita sulle seda paha pärast!"

„Hea küll, poisid, ärge muretsege!" hüüdis Rutt ja oligi juba rahva hulka kadunud.

„Kell lõi seitse ja noored olid märkamatult rivistunud. Täiskasvanud ei pannud tähelegi, kuidas käsklused ja korraldused suust-suhu edasi anti ja kuidas nad täideti. Hillar keerutas lipu lahti, marss läbi Viru tänava oli alanud. Keegi hüüdis juba „Venelased välja!", „Välljaa!" rööpiti ümberringi ja siis ka juba kaugemal. Kõik prahvatas äkki ja üleni välja nagu shampus korgi alt. Kustki kostus: „Maha Gretshkina!!' Sellele hüüti vastu: „Sandarm Vaino välja!"

☆

Koolinoorte meeleavaldust filmisid turistid hotell Viru koridoriaknaist, see oli aga eemalt katugelt. Aga lähedalt, sealt kus noored üle Pärnu maantee läksid Viru tänavale, tulles Tammsaare monumendi mant — seal filmis ka üks turist, kelle kalli jaapani fotoaparaadi üks julgeolekumees „operaatori" käest maha ja puruks lõi. Hiljem vabandati, et tegemist olnud eksitusega ja aparaadi kõrge hind tasuti omanikule kalleis dollareis.

Noored läksid üle tee laias massis ja panid trammiliikluse mõnekümneks minutiks seisma. Miilitsaautod Viru tänavale ei pääsenud, aga Pikka tänavat mööda tuli neid Raekojaplatsi lähedusse ja need asusid „positsioonile" Voorimehe, Kinga ja Mündi tänavate nurkadel. Kõrged miilitsamehed ja julgeoleku töötajad tegid filme ja fotosid kogu möllust ja nii palju kui võimalik demonstrantidest. Väiksemad kagebee sellid ja appikutsutud sõjaväelased püüdsid noori autokongidesse toppida, aga poisid ja tüdrukud hakkasid vastu. Noored ei mõistnud paraku kasutada sama jõhkraid nõkse ja võtteid kui nende vastu kasutati: rusikas näkku, jalaga kõhtu, revolvripäraga pähe. Noored jäid alla.

Veel marssisid Viru tänaval õige noorukesed 10—12-aastased koolijütsid. Nad hüüdsid loosungeid: „Tiblad Peipsi taha!", „Soojemat suppi!", „Ruki verhh!"

Äkki tungis poiste hulka keegi kaameratega kaunistatud mees ja küsis vene keeles:

„Mille vastu protestite? Mina olen MO ..."

„Ole sa Moo või Too!" hüüdis üks poiss vastu. „Paneme sellele vankale Hitleri nina alla, see teda kõige rohkem vihastab!"

Juba kõlaski noortest kõridest: „Heil Hitler! Sieg heil!"

„Poisid, poisid, kas tõesti olete fashistid?" hädaldas kaameramees.

Keegi röökis: „Tibla on loll!"

Poisid ei teadnud, et vestlesid prantsuse ajakirjanikuga Moskvast, nad pidasid teda venelaseks. Arusaamatusi oli palju sellel laste-meeleavaldusel ...

Linda-mäele kogunenud noored tulid Harju tänavat mööda Raekoja poole ja tänav oli neid täis ääreni. Toompealt alla tuldi mööda lühikest Pikajalga ja ummistati Vana-Tooma tänav. Raekojaplats sumises nagu taru ...

Saiakangi lähedal väljus juurviljapoest vanem daam, kelle miilitsamehed haarasid, läbi käigu tirisid ja Pühavaimu kiriku kella all autosse lükkasid — jalahoobi abil; naise võrkkotist veeresid tänavale kartulid ja kapsapea. Miilits rabas meelega vanemaid inimesi — egas seda möllu ja ideoloogia võitlust ometi need lapsed võinud organiseerinud olla! Lapsed „tõrukesed" laulsid aga valjul häälel „Välja, välja Vabariigi seest!" Miilitsad ja soldatid kiilusid aina tihedamini lasteridade vahele.

„Poisid!" tõstis üks põnn häält, „laseme jalga, siin läheb palavaks!"

„Ära põnna!" hüüdis teine vastu. „Hirm on see, mis araks teeb!"

Voorimehe tänava nurgal oli miilitsa kätte sattunud Rutt. Heiki sõprade kolmikust oli seda märganud: „Päästa lipp, Hillar, oleme sisse piiratud! Lase jalga! Meie Väinoga vabastame Ruti ..."

Hillar tõmbas varda lipuõmblusest välja, surus lipu põue ja hakkas endale teed raivama Harju tänava suunas. Teiste suunaks oli Voorimehe nurk.

Juba välgatas Väino rusikas ühe miilitsamehe nina kohal: mees tiris Rutti patsipidi autosse. Heiki andis jalahoobi teise miilitsa jalale, mis juba löömiseks oli tõusnud. Ta võttis vastu ka appirutanud miilitsarünnaku — poiss oli õppinud karateed.

„Vii Rutt ära!" hüüdis ta Väinole ja võitles ise edasi.

Paljudele said saatuslikuks fotomehed ja filmijad — neis platsil erilist vaenlast ei osatud näha. See selgus hiljem. Lapsed suruti platsilt ja tänavailt minema. Kella kümneks oli kord jalul.

Hommikuks koju jõudmata laste vanemad veetsid unetu öö. Teistel tuli leppida poegade-tütarde lõhkilöödud kulmude ja väljavääratud käte arstimisega, kodus salaja või polikliiniku poole pöördudes. Miilitsad ilmutasid filmilinte ja tegid möllajaist soolo- ning grupipilte. Noortelt nõuti ülekuulamistel organisaatorite ja initsiaatorite väljaandmist. Need pidid teooria alusel ilmtingimata täiskasvanud olema ... Oi-jaa, tööd andsid need „tõrukesed" tuhandeile meestele mitmeks ajaks. Aga neid endid, noori, oli olnud tänavail üle kolme tuhande.

Kinnipeetud ja -jäetud lastele näidati järgmisel päeval pilte ja küsiti:

„Kes see on? Aga see? Mis koolist? Ära valeta! Tead küll! Ütle — saad koju."

Üks poiss tundis enda ära ja küsis viisakalt: „Palun mulle sellest pool tosinat. Mis maksab?"

(Järgneb)

Rohkem tellijaid — parem ajaleht.

Soovitage VABA EESTLAST oma sõpradele!

NOORTE VABA EESTLANE

Erapooletu rahvuslik info

Eesti ajalehel on suur väärtus. Kaks korda nädalas toob ajaleht teateid kõikidesse eesti kodudesse: mis on juhtunud tähtsat maailmas, kogu maailma eesti ühiskonnas ja Kanadas. Mis on tulemas? Ilma selle infota elaksime nagu pimedas kotis.

Ajalehtede välja-andjateks on sageli mitmesugused majanduslikud või poliitilised huvigrupid või muul alusel moodustunud rühmitused. Ajaleht esindab siis nende huve.

„Vaba Eestlane" on erapooletu ajaleht. Tema taga mingit erilist huvirühma ei ole. Ajaleht valvab kõigi eestlaste huvisid — on seega erapooletu rahvuslik informatsiooni-leht.

Kõige paremini iseloomustab „Vaba Eestlast" alapealkiri meie lehe tiitlis: „VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA". Kui Sina oled vaba eestlane ja seisad vaba ning iseseisva Eesti eest, siis on „Vaba Eestlane" just Sinu ajaleht.

Isekas loom meie kodus

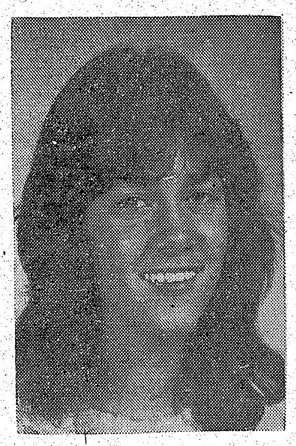

ESTER-LEE ROOSIPUU

Vanasti pidid kassid ülalpidamist teenima hiirte püüdmisega. Nüüdsel ajal on kassid nii hellitatud, et meie täidame iga nende soovi.

Kassidest on oldud huvitatud juba rohkem kui 5000 aastat. Praegu on nad kindlasti populaarsemad kui koerad. Keegi ei tea täpselt, kui palju kasse elab Kanadas. Ülevaate järgi Metro-Toronto loomade omanikelt 1978. oli kasse 225.000 ja koeri 200.000. Toronto Loomakaitse Selts arvab, et kassid on eelmisel aastal tublisti paljunenud, arvatavasti paljude korterimajade juurdeehitamise tõttu.

Kasse on kergem pidada, sest neid ei ole vaja kõnnitada nagu koeri, nad ei haugu ja neid on kergem korterimajades varjata, kus koduloomade pidamine on keelatud. Kasse on ka kergem üksinda jätta: ta tarvitab liivakasti ja oskab end ise lõbustada mõne asjaga mängides.

Kass võib magada 16—22 tundi ööpäevas. Tegelikult on kass palju kardetavam loom kui koer. Ta on säilitanud oma esivanemate instinkti — kassid on maailma kõige spetsiaalsemad jahimehed.

Seda võib juba märgata kassipoja juures, kuid see ei tule nii palju esile koduses miljöös. Juhul, kui kass peaks muutuma metsikuks — kui ta peab elama metsikus olukorras, siis võtab instinkt automaatselt ta loomuse üle.

Üldiselt on kass väga isekas ja iseseisev loom, ning talitab täpselt nii, nagu ta ise heaks arvab.

ESTER-LEE ROOSIPUU

Õpilasnaljad

— Kas sa Kalle võid ütelda ühe linna nime Jugoslaavias?

— Muidugi õpetaja, missugust linna sa soovid teada?

☆

Väike Kalle tuleb ühel päeval ema juurde:

— Mamma, sa lubasid ükskord hankida mulle väikevenna, kui need lähevad odavamaks.

— Mis siis?

— Siin lehes on lugeda, et lapsed poole hinnaga.

☆

Algkoolis on matemaatikatund. Kooliõpetaja jutustab:

„Keegi ostab mingi eseme 15 dollari ja 20 cendi eest ning müüb selle ära 12 dollari ja 80 cendi eest. Kas ta äritehinguga kaotas või võitis?"

Väike Tom:

„Dollarites ta küll kaotas, kuid centides oli võit selle eest väga suur."

☆

„Ma kuulsin, et teie poeg lõpetas ülikooli. Mis temast siis nüüd sai?"

„Ta on täheteadlane."

„Hm, see on ju väga huvitav. Aga mis ta päeva ajal tegema hakkab?"

Eesti gaidid küünaldega talvisel koosviibimisel, millega tähistati üle taliharja jõudmist. Pildil vasakult Kalli Hubel, Vivian Birk, Tiina Hubel, Ingrid Kütt ja Monika Kask.

Foto: Vaba Eestlane

MONTREALI UUDISEID

Möödunud aastal pühitseti kodumaal kahe meie üldtuntud vaimuinimese Gustav Suitsu ja Hugo Raudsepa 100. aastast sünnipäeva.

Gustav Suitsu sünnipäeva oli Montrealis tähistatud, H. Raudsepa sünnipäeva tähistamiseni jõudis Pensionäride Klubi 6. aprillil kui dr. A. Kurlents pidas ettekande temast kui ajakirjanikust, teatriarvustajast ja näitekirjanikust.

Dr. A. Kurlents tõi paralleele G. Suitsu ja H. Raudsepa kohta ja andis ülevaate nende elukäigust. Kõneleja ütles, et kuigi nad olid sama generatsiooni esindajad, olid nad oma hariduskäigult täiesti erinevad. Et olla teadlane, kirjanik-luuletaja ja ülikooli professor, vajas G. Suits pikka kooliteed. Sellevastu oli H. Raudsepa koolitee kaunis lühike, ainult selleaegne linnakool. Esimene jõudis oma elu kõrgtippu tugeva haridusliku ettevalmistusega, teisel piisas ainult vähesest linnakooli haridusest, et kujuneda eesti silmapaistvamaks ja produktiivsemaks näitekirjanikuks. Dr. Kurlents märkis, et H. Raudsepp polnud mitte ainult näitekirjanik, vaid ka tugev fõljetonist ja teatrikriitik. Peale selle armastas ta pidada sulesõda paljudega, kes ei tahtnud tema arvamuste ja arvustustega leppida. Enne oma õige ala, näitekirjanik-kriitiku leidmist, pidi ta pidama mitmeid erisuguseid ameteid. Oma terava, kriitilise meele ja sõna tõttu, sattus ta paljudega vastuollu. Lõpuks sai Võrus ajalehe toimetajaks, milline tööperiood aga ei kestnud kaua. Dr. A. Kurlents leidis, et Hugo Raudsepp sai töötada ainult vabakutselise aja- ja näitekirjanikuna.

Tema peamine edu algas kui ta oli jõudnud 40-sse aastaisse. Tema esimeseks silmapaistvamaks näidendiks oli „Sinimandria", sellele järgnes väga menukas „Mikumärdi" rahvalikus realismis, mis kujunes üheks tolleaegseks populaarsemaks näidendiks. Järgnesid „Põrunud aru õnnistus" (1931), „Vedelvorst" (1932), „Roosad Prillid" (1934).

Hiljem järgnesid neile 1937. aastal „Lipud tormis" ja 1944. aastal „Vaheliku vapustused", mis oli väga sümbolistlik ja kujutas kahe suure peremehe vahemail asuva popsi raskusi oma elu korraldamisel.

Ettekanne oli väga sisukas ja huumoririkas, eriti tema poolt ettekantud katkendid H. Raudsepa näidendeist.

☆

Reedel, 13. aprillil oli järjekordselt õnnestunud saada National Film Board'ilt looduslik film Kanada põhjaaladelt. See oli teaduslik uurimus Põhja-Kanada huntide elust, nende kommetest ja harjumustest. Film oli loodusvõtetelt väga õnnestunud ja huntide seisukohalt ka meile „inimlik".

☆

27. aprillil oli Pensionäride Klubis järjekordne huvitav ettekanne, eriti ühenduses kogu Montreali eestlaskonnaga. See oli ajalooline ülevaade Montreali eestlaste minevikust ja puudutas Montreali lähedast suvitus- ja laagri maa-ala „Lättemäed". Selle koha leidmisest, omandamisest, kui ka kõigest mis on aastate jooksul juhtunud, andis sõnalise ülevaate Alex Soom ja täiendas slaidide näitamisega Ants Peets.

Alex Soomi ettekandest selgus, et maa-ala leiti matkajate poolt 50-ndate aastate keskel ja omandati Montreali Skaudisõprade Seltsi poolt 50-ndate aastate lõpul. Paigale nime saamiseks korraldati isegi võistlus, kus esikohale tuli Harri Kivilo poolt esitatud nimi „Lättemäe". Kuna maa-ala oli küllaltki suur, siis tuli see väljakujundamisele, kõigepelt skautidele ja gaididele laagri maa-alaks ja ülejäänud osa 15-ks era-maatükiks suvilate ehitamiseks, mille kasutamisele võtmine nõudis eritöid ja ehitusi. Kõigepealt oli vaja ehitada sild, et pääseda maa-alale, edasi kujunda vajalikud teed, puhastada ja korraldada laagriplats, kus saaks korraldada suviseid laagreid ja pidada Võidupüha.

Aasta-aastalt olukorrad paranesid. Ehitati paraja suurusega puust hoone „Tare", kus oli ka küte sees ja kus sai viibida jahedamatel päevadel. Siis püstitati laagriköök jm. Nagu on teada, olid Montreali skaudid parimad laskurid 13 aastat Commonwealth'i ulatuses. Nende treeninguks ehitati laskerada, mida pidevalt täiendati. Jõgi, mis maaala juurest läbi jookseb, puhastati ja süvendati sobivaks ujulaks. Erakruntidel tekkis pidevalt uusi elamuid ja see osa Lättemäest sai endale ka nime — Nõlvaku küla. Kõikide nende aastate jooksul on Lättemäed kasutatud usinasti, eriti siis, kui veel eestlaste ühiskond oli siin suurem ja rohkesti noorust; nüüd on see aga muidugi väiksem. Oma loodusliku meeldivuse tõttu on see maa-ala kasutatav igal aastaajal ja eriti veel talvel suusatamiseks.

A. Soomi vestlust täiendasid A. Peetsi slaidid , milles peegeldus Montreali eestlaste ajalooline areng kuni kolmanda generatsioonini. Publik püüdis slaididelt ära tunda kunagist „noorust" 25 aastat tagasi, mis just polnud kerge. Slaidid andsid Lättemäest aasta-läbise ülevaate.

☆

5. mail, oli järjekordne Pensionäride Klubi pealelõunane ettekanne ja uudse sisuga. Seekordseks vestlejaks oli Toivo Sillaots, kes andis ülevaate Eesti Kaubalaevastiku Meremeeste Ühingu tegevusest aastatel 1943—1950. Olles ise neil aastatel ühingu sekretär ja töötades koos krahvinna Steinbock'iga, oli tal publikule palju jutustada nendest aastatest.

Ühing töötas kuni 1950. aastani Rootsi valitsusele alluvana, mil ta sai endale iseseisva tunnustuse Maailma Merenduse Liidult, kui ainuke okupeeritud maa Meremeeste Ühing. Ühing andis välja ca. 1500 liikmeraamatut eestlastele-meremeestele ja ka neile, kes veel üldse polnud meremehed, kuna see andis neile võimaluse endale leida teenistust laevadel. Hiljem ühing aitas kaasa, et eesti laevu tagastada nende endistele omanikele.

Kõnet täiendasid fotod nii meremeestest kui ka konverentsist osavõtmistest. (Frankfurtis 1950).

☆

10. mail toimus Montreali Vanier Kolledzhi Auditooriumis järjekordne kontsert kahel klaveril. Esinesid kolledzhi õppejõud Dagmar Kokker ja Norair Arteinian, kes paari aasta eest esinesid ka Torontos kontserdiga kahel klaveril. Kavas oli esiteks sama kolledzhi õppejõu K. Tedmani moodne helitöö esiettekandel, olles autasustatud Canadian Council'i poolt.

Järgnevalt olid kavas Mozarti sonaat ja Milhaudi „Scaramouche". Ettekanded võeti rohkearvulise kuulajaskonna poolt vastu suurte kiiduavaldustega. Värske helitöö autorile avaldati erilist kiitust ning esinejad pidid andma lisapalaks Poulenci „Valse — Musette". D. Kokkerile anti lilli.

Montreali Pensionäride Klubi kevadine hooaeg lõppes reedel, 11. mail segaeeskavaga „Kevade". Kava oli koostatud kevadainelisest sõnalisest ja muusikalisest osast, esinejaks oli enamuses klubi naispere. Koosolijaid oli saja ringis.

Eeskava algas õpetaja H. Laaneotsa palvusega. Järgnes esinaise Johanna Toome avasõna ja tervitus külalistele, mille järele teadustajana võttis sõna H. Höövel.

O. Lutsu „Kevadest" luges pr. E. Leithammel mitmeid huvitavaid katkendeid. Pr. E. Tomsen laulis kaks soololaulu pr. L. Oderi klaverisaatel. Laululisele osale järgnes humoresk A. Pindamilt, kes oli valinud J. Parijõe „Pahandus". Duetina esitati pr. D. Muru ja H. Ranne poolt kaks meeleolukat laulu, klaverisaade jälle pr. L. Oderilt.

Omapärase ettekandega tuli toime pr. E. Tomsen, kes esitas kaks riimitud naljalugu vanemast ajastust. Kava lõpp-punktiks oli pr. E. Tomsen ja pr. H. Ranne duett.

Kava lõpul võttis sõna kava koostaja H. Höövel, kes tänas esinejaid ja ka neid, kes on teda aidanud kogu poolaasta jooksul kava koostamisel ja esitamisel ning soovis, et see koostöö ka edaspidi sujuvalt areneks. Samuti tänas ta ka tublisid perenaisi, kes olid katnud lauad, samuti neid, kes on seda teinud varasematel kokkutulekutel.

Siis andis pr. J. Toome üle New Horizon'i kohalikule esindajale Jeanne R. Davies'ele kinkeeseme tema sõbraliku koostöö tänuks. Samas ta teatas, et meie klubi tubli laekur Leo Sepa lahkub Montrealist ja tänas teda senise koostöö eest, andes talle üle kaardi kõigi kohalolijate allkirjadega.

Järgnes õhtu nautimine laudades ja oodati loteriivõitude väljaloosimist. Võitudeks olid peamiselt klubi naispere poolt valmistatud kootud esemed. Samas oli ka klubi naispere kudumisringi poolt talve jooksul valmistatud tööde näitus, mis oma väljapanekute mitmekesisuse ja ilu suhtes oli küllaltki imponeeriv.

Järgmine ühine kokkutulek toimub 4. augustil, väljasõiduga Montreali lähedale Dalesville'i, K. Pruuli tallu.

Sügisene Pensionäride Klubi tegevus algab arvatavasti reedel, 14. septembril klubi ruumides.

H.H.

Estonia Koor on lasknud omale valmistada vormiriietuse, kus sümboolselt näidatakse, et laul ei ole mitte ainult rinnas, vaid ka rinnale paigutatud heliredelil. Pildil vasakult „esimesed modellid" Hanno Bohl, Ilmar Lepik ja Harri Traagel.

Foto: Vaba Eestlane

Toimetusele saadetud kirjandus

SPORT BÜLLETÄÄN — ESTO-84. Eesti Sport Paguluses informatsioonikeskuse bülletäänis on avaldatud: A. Roos „Oma maa esindamisest spordis", Johnny „Olümpiamängud 1932. a. ja meie tänapäev", A. Maasik „Läkitus eesti noortele", ESL. USA's arhiiv „Eestlaste olümpiavõite", VE „ESTO-84 Sporditoimkond alustab tööd", „Kutse jahtklubide liikmetele", „Rahvatantsu ja võimlemislavastus", ESL. USA's arh. „Tipptulemused ESTO-l, kergejõustik, ujumine, laskmine, pallimängud, aju- ja ajaviitesport," „25 aastat jooksurajal: Ülo-John Kuhi", „Kodu-Eesti 1983. a. parimad", „Vees, väljakul ja suusarajal", A. Skonberg „Masterite saavutusi USA-s 1983", E. Kulmar „Estonia masterite võidukäik jätkub", „Tippmaletaja Eslon Falköpingist: maletamine on ja jääb", „Malelahing Torontos", mitmesuguseid lühiteateid. Järgmine number ilmub sügisel Eesti Spordiliit USA-s 30. juubeli erinumbrina.

BALTIMORE EESTI ORGANISATSIOONIDE BÜLLETÄÄN nr. 189 — 1984. Sisus: „Jüripäeva tõotus", K. Lepiku „Jüriöö", E. Parlo „Pagulase saatus", „Kinkigem noortele eesti raamatuid!" ,T.E. „Pisipoja keeletund", M.L. „Eesti Seltsi koosolekud Baltimores", L. S. „Baltimore EELK Markuse kogudus", L. E. „Vanarahva pühadekombeid", „16. raadiosaade", lehekülg noortele, mitmesuguseid lühiteateid ja informatsiooni eelolevaist sündmusist.

ARSTID

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

MÜÜA ODAVALT
ÕHUJAHUTUS
(36.000 BTU, freestanding)
Sobiv kontorisse, tööstusesse, ärisse. — Tel. 225-3949

Paljud eestlased — majaomanikud, ei tea
et teen igasuguseid raud- ja puuaedu kruntide ümber.
B. RISTMÄGI, tel. 759-6424

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832

KUULUTAMINE VABA EESTLASES

on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

üks toll ühel veerul:
kuulutuste küljel $4.75
tekstis ..... $5.—
esiküljel $5.50

Kuulutusi võetakse vastu:

nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 12. juunil 1984 — Tuesday, June 12, 1984

Harri Rannala Sihtkapitali investeerimiskomitee liikmeks

Harri Rannala on nõustunud liituma Eesti Sihtkapital Kanadas investeerimiskomiteega.

H. Rannala on Kanada ühiskonnas tuntud majandustegelane, erialaga kinnisvarafirmade analüüs.

Ta on mitme laia levikuga tunnustatud kinnisvaraturu raporti autor, kelle arvamusi on tsiteeritud sageli Globe and Mail'i ja teiste ajalehtede leheküljedel. Sihtkapitali investeerimiskomitee ülesandeks on anda üldist nõu Sihtkapitali juhatusele investeerimise ja majanduse alal.

USA maailmaruumi sõiduki plaanid anti venelastele

DALLAS — Endine USA kaitsejõudude salaluure agentuuri ametnik ütles, et N. Liit on saanud USA-lt plaanid maailmaruumisõiduki ehitamiseks ja lähema paari aasta jooksul võivad venelased maailmaruumi saata identse koopia ameeriklaste sõidukist.

Pensioneeritud kol.ltn. Thomas Krebs, endine DIA ülem, ütles et USA sõjalised eksperdid pole täpselt teadlikud kuidas N. Liit need plaanid oma kätte sai, kuna neid plaane ei peetud vajalikuks salajasteks tembeldada.

Teadaanne

Tallinna Kaarli Gümnaasiumi endiste õpilaste ja õpetajate kokkutulek on ESTO-84 Torontos Maakondade Päeval teisipäeval, 10. juulil kell 2.30 p.l. Royal York hotelli Harju maakonna ruumis.

Informatsioon tel. 463-7269.

wintario

7. juunil peetud Wintario loterii loosimisel võitis 200.000-dollarilise peavõidu pilet nr. B242876, sama number ilma eelneva täheta võitis $25.000, $100.000 — C357028, E886714 ja E289557, $10.000 — 991857 ja 909222, $1000 — 59726, $100 — 8561, $10 — 356 ja $50 segijärjekorras numbrid 155959. Nädala müstilise preemiavõidu, Mercury Topaz auto võitsid piletid 377413.

Sündmuste kalender

Neljapäeval, 14. juunil kell 8 õ. Eesti-Läti-Leedu ühine küüditatute mälestusteenistus St. Paul'i kirikus.

Reedel, 15. juunil kell 8 õ. Eesti Majas „Allikas".

Esmaspäeval, 18. juunil kell 7.30 õhtul Tartu Instituudis prof. A. Loit'i loeng „Ajaloouurimise arengusuundadest Nõukogude Eestis".

Teisipäeval, 19. juunil kell 7.30 õ. Tartu Instituudis prof. R. Taagepera loeng „Kas N. Liit l.-aafrikastumas?"

EELK Usuteaduse Instituudi VII õppeaasta loengute periood 24. juunist kuni 6. juulini Wycliffe College'is Toronto Ülikoolis.

Ava-jumalateenistus 24. juunil kell 4 p.l. Vana Andrese kirikus.

Reedel, 6. juulil kell 19.30 Metropolitan United kirikus juubelikontsert.

Laupäeval, 7. juulil Seedrioru Suveharja pidustused, kell 21.00 Seedrioru vabaõhuteatris J. Metsa naljamäng „Rummu Jüri".

ESTO-84 8.—15. juulil Torontos.

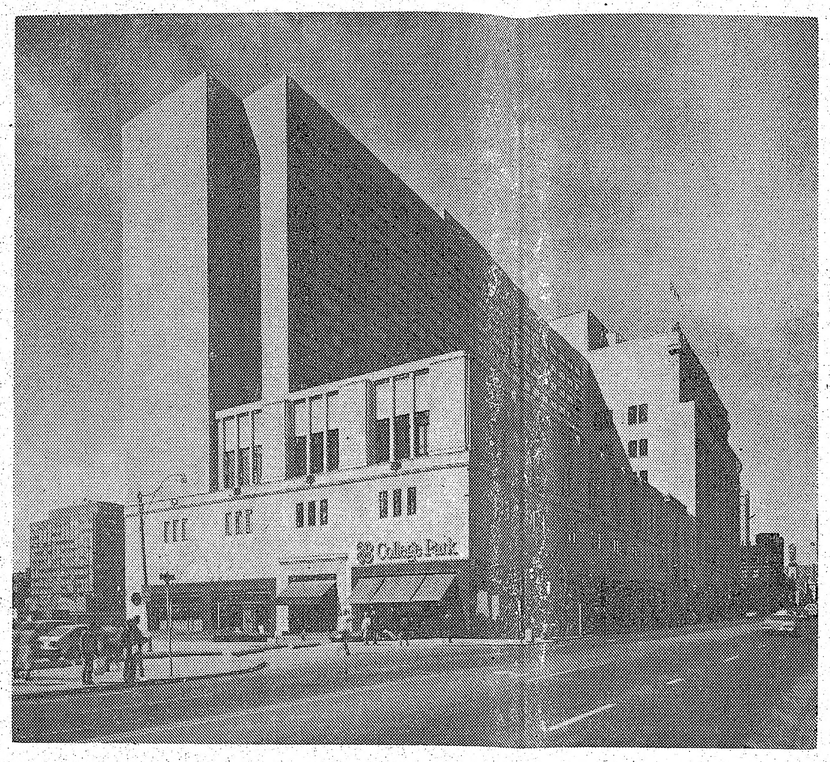

College Park'i hoone Yonge ja College nurgal, milles toimuvad Globaalne näitus, filateelia, raamatu- ja mitmed teised näitused.

Globaalne ja väiksemad näitused

ESTO-84 programmi juhataja Feliks Koop tutvustab näitusi

ESTO-84 programmi juures on kaua räägitud globaalsest ja muudest näitustest, milleks vajati Eesti Maja suurt saali. Olukordade muutudes leiti uued näituseruumid hiljuti valminud College Park hoonest, mis on vana tuttava College Eaton'i ümberehitus Yonge ja College tänavate nurgal. Nüüd on näituste kavandamine lõpetatud ja üldkorraldaja kohustused on võtnud oma kanda ESTO-84 programmijuht Feliks Koop, kes annab informatsiooni kõigi näitustega seotud uudistest.

F. Koop ütleb eeloleva projekti iseloomustamiseks, et globaalne näitus on tõesti väga suur. Saadud on ka suur ruum spetsiaalses galeriis, mis on ehitatud ühiskondlikele organisatsioonidele kultuuriliseks otstarbeks ja põrandapinda on 12.000 ruutjalga. See ka täidetakse väljapanekutega, mitme iseseisva ja erialase näitusega.

GLOBAALNE EESTLUSE NAITUS

29. veebruarini oli juba globaalse näituse korraldajale Epp Arujale saadetud kümnest riigist kokku 636 numbrit, mille sisse on arvestatud kavad, heliplaadid, albumid, graviüürid, dekaalid, märgid jne. Sellele nimekirjale tuleb veel lisada korporatsioonid ja seltsid. Kokku oli selleks ajaks materjale saatnud 261 organisatsiooni. Näitus annab tegeliku pildi kuidas eestlus on säilinud välismail. Selles on fotosid, lühikirjeldusi, statistikalisi andmeid organisatsioonide, kirikute, meie konsulaatide, Eesti Majade ja skautlike organisatsioonide tegevusest. Ka on konsul Aarand Roos koostanud lühema poliitilise osa.

F. Koop lisab, et globaalse näituse juurde kuulub ka raamatu ja eksliibriste näitus, mida korraldavad E. Aruja abilistena Aino Müllerbeck raamatute ja Emil Eerme eksliibrite alal. (Pikemalt sellest näitusest Aino Müllerbecki intervjuus, „Vaba Eestlane" nr 36, 1984). See on kõige ulatuslikum näitus.

FILATEELIA JA NUMISMAATIKA NÄITUS

Samas ruumis asub ka filateelia näitus. Kuna näitus toimub koos teiste näitustega, siis on väljapanekud valitud sellised, et need pakuksid huvi ka mitte-filatelistidele. Kogu näituse väljapanekud on vaid Eesti kollektsioonidest, ka sellejuures on püütud vältida duplikatsioone. Näituse korraldajaks on Toronto Eesti Filatelistide Selts, kes on moodustanud toimkonna näituse eeltööde tegemiseks, kus esimeheks on Henn Mäeste, liikmeiks H. Blum, V. Mändvere ja Leida Avandi. Näitusel esitatav filatelistlik materjal on rahvusvahelise tasemega ja palju esitatavast on esmakordselt Torontos näitusel. Haruldaste Eesti väljapanekutega on kutsutud esinema suurimaid filateliste USA-st ja Inglismaalt.

Esmakordselt on esindatud Eesti Vabariigi spetsiaalkogud 32 raamil, selle kõrval Eesti eel-filateelia, mis läheb tagasi kuni Põhjasõja lõpuni (1710), tsaariaegsed Eesti kirjad ja kaardid, Vabadussõja välipost, ajutised templid, proovitrükid ja eritemplid. Eriti huvitavad on Saksa okupatsiooniaegsed väljaanded, kus esmakordselt on väljas Elva markide kogu, Otepää markide spetsiaalkogu ning Pärnu I väljaande plaadistus, mis on teadaolevalt ainulaadne. Eriväljapanekutega tulevad V. Kitt Kuressaare ja R. Hämar Tartu postiajaloo kogudega.

Peale selle on näitusel veel vanu Eesti vaatepostkaarte, kunstikaarte, pühade- ja naljakaarte, mis on laiemale publikule huvipakkuv. Omaette osakonna moodustavad Eesti Posti dokumendid, tempelmargid, ametipost ja eksiilfilateelia. Kokku on näitusel 100 raami, millele lisandub veel täiuslik Eesti müntide kogu.

Näitusel on ka oma „postkontor", mis vahendab ESTO-84 kirju. Kanada postivalitsuselt on saadud ametlik postitempel, mille kujundas Vello Hubel. See on esimest korda kui on saadud oma kujundatud eesti motiiviga käsitempel. Peale kasutamisaja lõppu läheb tempel Kanada Posti arhiivi.

Näitusel on müügil V. Hubeli kujundatud ESTO-84 ametlik suveniirümbrik sini-must-valgete jahtidega Toronto esisel järvel. Samuti tulevad müügile Eesti Lipu 100. a. juubeliväljaanded: A. Roosmani kujundatud suveniir margiblokk ja Joann Saarniidu õlimaalist tehtud reproduktsioon „Eesti lipu 100 aastat". F. Koop ütleb, et näituse väljapaneku väärtus tõuseb vahalt ühe miljoni dollarini.

TEISED NAITUSED

Filateelia näituse juures on veel üks näitus vanadest Baltikumi kaartidest, mis on tegelikult nähtud raamatunäituse ühe allosakonnana.

Veel on samas ruumis fotonäitus „Eesti kodu ja perekond", mille korraldajaks on H. Westerblom. See näitus on peamiselt eesti perekonnaelu tutvustamiseks mitmes motiivis. Eestlaste tegutsemine oma perekondadega nii noorte kui vanematega nähtud üksikpiltides ja seeriates mitmel maal.

Üheks osaks on noorte kunstinäitus, mille korraldajaks on Lilian Puust. Näitusel on võimalik näha eesti noorte töid. See on valiknäitus, millest võtavad osa lasteaia õpilased, koolieralised, kunstikooli õpilased, kunstiüliõpilased ja tõsised kunstiharrastajad. Vanusepiir on 29 aastat. Paremad tööd auhinnatakse, väljapaistvamaid hinnatakse stipendiumitega.

Näituse väljapanekuiks on valiku teinud näituse kuraator Abel Lee, kuna koordinaator on Lilian Puust. Kunstitööde kogumisega, informatsiooni andmisega ja muude töödega on kaasa aidanud Stella Kerson, Anne Saks, Tiia Hiir, Ingrid Sepp jt.

Kõigi näituste üldine kujundaja Tiiu Põldma-Vaikla tegi esimese näituse lay-out'i, misjuures selgus, et väljapanekud ei mahu sellele põrandapinnale ja tuleb kokku suruda. Näituse juures on ka natuke rakenduskunsti väljapanekuid, raamatute müük ja antakse informatsiooni.

RIIGIPROKURÖR NAITUSE AVAJAKS

Globaalse näituse avamine on esmaspäeval, 9. juulil, kuhu on lubanud kõnelema tulla Kanada riigiprokurör Robert Kaplan, aga ka mõni eestlane. Näitus jääb avatuks kl. 10 homm. — 6 õ., väljaarvatud neljap. ja reede, mil lahtioleku ajad on kl. 10—8 õ.

Näituseruumis näidatakse pidevalt Tiiu Soometi valmistatud filmi „The Estonians: for the Record" (Eestlased, nii see oli . . .) ingliskeelset versiooni. Samas hoones näidatakse eesti vabakoguduste poolt eestikeelse dialoogiga varustatud Warner Bothers'i filmi „Jeesus", kus Charles Heston räägib eesti keelt Tarvo Kassi suu läbi.

Feliks Koop lisab veel, et College Park'i siseõuel esinevad esmaspäeval ja kolmapäeval kl. 12—2 p.l. vahel Kalev Estienne võimlejad, Malmöflickorna, laulu- ja muusikagrupid.

Näituse külastamine on eriti sobiv Maple Leaf Gardenis toimuvate ESTO VISIOONI ja Laulupeo eel, kuna College Park asub selle vahetus läheduses. Ka on College Park'i alumine korrus täis söögilaid, kus on hea kokku saada ja puhata.

MÜÜA

2 mag. toaga talvekindel SUVILA Muskokas koos mööbli ja paadiga, 1,5 aakrit maad, 95 jalga järvekallast. Naabrid eestlased. Küsitav hind $40.000.—. Tel. 481-9520

Balti Vabadusliidu töö laieneb

35-aastane venelanna Irina Alexandrova Mazumder, kelle abikaasa on hindu, palus asüüli Los Angeleses, pöördudes „Ban the Soviets" organisatsiooni poole abi saamiseks. „Ban the Soviets" direktor Dave Balsiger pöördus Balti Vabadusliidu advokaadi eestlase Jaak Treimani poole, kes viis Mazumderi immigratsioonivõimude juurde misjärel kirjalik asüüli sooviavaldus anti sisse 23. mail. Samuti võeti kontakt FBI-ga.

Irina Mazumder kohtus oma abikaasaga Leningradis, kus toimus ka abiellumine. Kaks last, 14-aastane tütar ja 10-aastane poeg on sündinud Leningradis. Mazumederid said loa asuda Indiasse, aga nende kahel lapsel on N. Liidu kodakondsus. Venelanna abikaasal on sugulasi USA's ja selle kaudu saadi kontakt „Ban the Soviets" organisatsiooniga. Irina Mazumder peab ootama kaks kuud, et saada välisministeeriumilt luba USA'sse jäämiseks. Ta elab niikaua Los Angeleses perekondades ning otsib tööd joonestajana.

Irina Mazdumeri abikaasa koos lastega on praegu Indias ja laste saatus on hädaohus, kuna nad on N. Liidu kodanikud.

Olgugi, et asja prooviti hoida esialgu saladuses, helisesid juba „Ban the Soviets" ja Balti Vabadusliidu telefonid ning ajakirjanikud leidsid ka üles Jaak Treimani büroo;

Treimani oli juba näha õhtuses televisioonisaates. Balti Vabadusliit abistas venelannat, kuna selle kaudu saab jälle esile tuua Nõukogude Liidu julma rezhiimi.

V.P.

Soome kirjanik võttis vastu Neustadt auhinna

NORMAN (VE) — 30. mail võttis Soome luuletaja Paavo Haavikko vastu Oklahoma ülikoolis talle märtsi alul määratud Neustadt internatsionaalse kirjandusauhinna, sümboolse hõbedast kotkasule ja $25.000.

Sissejuhatavad sõnad pidulikule tseremooniale ütles World Literature Today toimetaja Ivar Ivask, kes on zhürii alaline liige. Tervituse tõi Soome peakonsul Erik Heinrichs New Yorgist, Philip Binham, Helsingi Ökonoomia ülikoolist ütles ülistussõnad, misjärel Oklahoma ülikooli president William S. Banowsky andis üle auhinna ja auhinna looja perekonnaliige Doris Neustadt andis üle hõbedast kotkasule.

Järgnes Paavo Haavikko tänukõne. Muusikalises osas bariton Thomas Carey ja sopran Joyce Shealey laulsid

viis soome helilooja Aulis Sallise laulu loodud Haavikko luuletustele.

Esimene laulis „Inimene pole midagi" ja teine „Four Dreams Songs" ooperist „Horseman". Sallinen ja Haavikko on töötanud koos mitme kaasaegse soome ooperi loomisel.

Lõpuks luges Paavo Haavikko oma luulet, teda abistas Ivar Ivask.

Sündmuse puhuks anti välja traditsiooniline hõbedase sulega programm, kus olid soome luuletuste kõrval need ka ingliskeelses tõlkes, kolm luuletust R. Dauerhaueri ja Keith Bosley tõlkes.

Samaaegselt ilmus ka WLT 1984 kevadnumber, kus Ivar Ivask annab ülevaate viimasest laureaadi valimisest

ja Philip Binhamüt on essee „Dreams Each Within Each: The Finnish Poet Paavo Haavikko".

Sügisel on ettenähtud WLT erinumber P. Haavikkole.

Oklahoma ülikoolis näidati enne pidulikku tseremooniat 90-minutilist katkendit Haavikko auhinnatud televisiooniseeriast „The Iron Age" (Rauaaeg). Seeria võitis möödunud aastal Prix d'Italia, kui Euroopa parim televisiooniseeria. See baseerub soome eeposele „Kalevalale".

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM

Chev Olds Limited

5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9

PAUL JUTTUS

Müük ja rentimine

Tel. 291-5054, kodus 423-5716

C. OTTWAY HERBALIST

Ravimtaimed, tervislikud toiduained ja vitamiinid. Nõuanne ja sõbralik teenindamine eesti rohuteadlase A. Toigeri poolt.

300 Danforth Ave. Toronto, Ont. M4K 1N6 — Tel. 463-5125

Hillside Bakery and Delicatessen

2851 LAWRENCE AVENUE E. Tel. 261-2238

(Hillside Plaza, Brimley nurgal)

Omanik Ake Saarinen

Värsked saadused iga päev — Kõik delikatessid saate meilt

Ari avatud: teisip., kolmap. ja neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4. Esmasp. suletud.